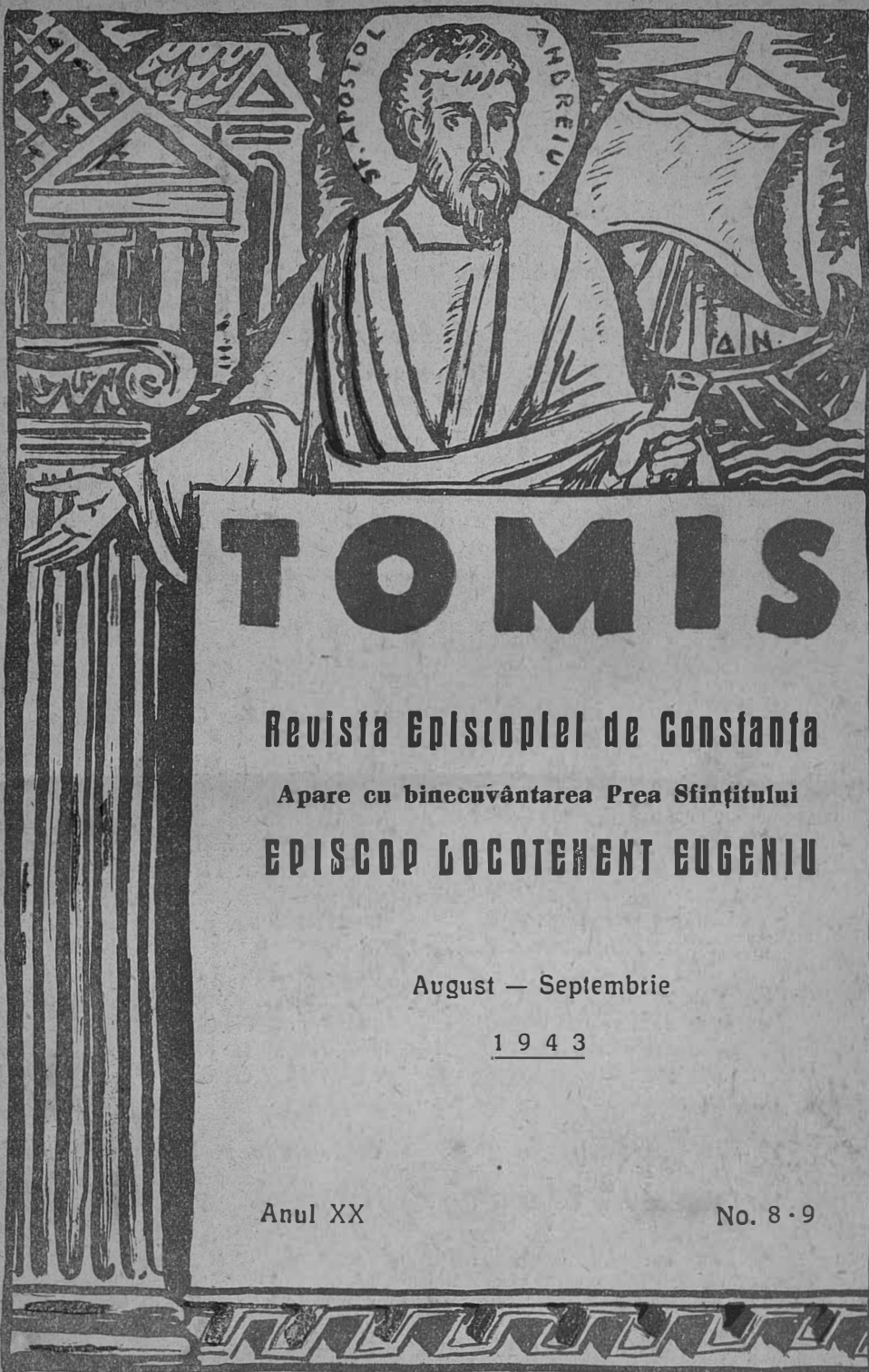

Anul XX

No. 8-9

T O M I S

Revista Episcopiei de Constanța

apare

Cu binecuvântarea Prea Sfințitului Episcop

Locotenent Eugeniu Laiu Suceveanul

sub conducerea Secției Culturale

Redactor responsabil: *Preotul Ec. Gh. Gr. Georgescu - Ionică*

Consilier Referent al Secției Culturale

Comitetul de redacție { Pr. Anastase Popescu Cons. Ref. secția economică
Pr. C. Pâslaru Constanța
Pr. M. Buric Constanța
Pr. St. Popescu Constanța

S U M A R U L :

1. Cel dintâi chemat	de <i>Preotul Gh. Gr. Georgescu</i>
2. Teognoziază isihastă este pe linia teognoziei ortodoxe?	de <i>Preotul I. Prășineanu</i>
3. Un apostol al Bisericii și al neamului în războiul sfânt	de <i>V. Dudu</i>
4. Ingroparea și cremațiunea	de <i>Preotul Gh. E. Gheorghiu</i>
5. Către frați	de <i>Preotul V. Rădulescu</i>
6. Un mesaj al bisericii ortodoxe grecești	trad. de <i>Icon. C. Grumăzescu</i>
7. Fragment din „La vision d'Ostie” de Fer. Augustin	trad. de <i>A. T. Pavel</i>
8. Prezentări de cărți	de <i>Preotul Alexandru Z. Ionescu</i>
9. Cărți și reviste	de <i>Preotul G. G.</i>
10. Culegeri din ziare	de <i>Preotul G. G.</i>
11. Cronica Eparhială	de <i>Preotul G. G.</i>
12. Mișcare în clerul Eparhiei C-ța Circulări	
13. Cronica externă	de <i>V. Dudu și Icon. Corneliu Grumăzescu - Bârlad</i>
14. Recomandări de cărți	R.

T O M I S

Revista Episcopiei de Constanța
Apare cu binecuvântarea Prea Sfințitului
EPISCOP LOCOTENENT EUGENIU

Cel dintâi chemat

«Pentru a putea înființa împărăția cerească despre care vorbea», pentru a predica și răspândi în lume, pe pământ—învățătura Sa,—Mântuitorul Nostru Iisus Hristos și a ales 12 Apostoli. Avea nevoie de ucenici dăltuiți de centre creștine. Nu i-a ales din oameni învățați sau bogați, ci din neînvățați și săraci «dară necorupți și capabili de a fi crescuți în spiritul noui împărății pe care avea s'o înființeze». Nu-i alege din rândurile Iudeilor ci și i alege din rândurile Galileenilor, cari trăind departe de centrul Iudaismului, cu înrîurirea sa dezastruoasă pentru sufletele lor, erau capabili a fi crescuți în mod independent pentru nouile și curatele idei ale împărăției cerești¹⁾).

La mărturia Sf. Ioan Botezătorul, când văzând pe Iisus trecând, prin părțile Iordanului, a zis: «Iată Melul lui Dumnezeu»: ²⁾ doi din ucenicii săi—Andrei și Ioan—s'au dus după Iisus. Cu acea încredere și naivitate cu care ni-l arată Sf. Evanghelie, el, Andrei, întreabă pe Domnul unde stă; iar acesta-l invită să vină cu El, ³⁾ și astfel se atașează de persoana Mântuitorului.

Sf. Andrei era originar din Betsaida, orașel în ținutul Zabulonului, aproape de lacul Ghenizaret, fiul lui Ionă, frate cu Petru, corifeul Apostolilor, ⁴⁾ pescari de meserie. Cei doi ucenici la invitația ce le-o face

1) Dr. V. Gheorghiu, Com. Ev. Mateiu Vol. I pag. 184.

2) Sf. Ev. Ioan Cap. I vers 36.

3) Pr. Dominic Ionescu, Ist. Bis. Rom. pag. 13.

4) G. M. Ionescu, Ist. Rom. din Dacia Traiană pag. 200.

Domnul, când le zice: Veniți și vedeți; ca răspuns la întrebarea: „Invățătorule unde locuiești?” pe care o puseseră mai înainte Domnului; „s’au dus și au văzut unde ședea și au rămas cu Dânsul în ziua aceea, căci era cam pe la zece ceasuri ¹⁾).

«In seara aceea atât l-a impresionat cuvântul Mântuitorului», pe Andrei «încât a doua zi el vestește pe Sf. Petru (Simon) fratele său, că a găsit pe Mesia ²⁾» adresându-i-se astfel: «*Am găsit pe Mesia, adică pe Hristos*» ³⁾).

El, Andrei, este cel dintâi care îl află pe Iisus — după ce le arătase Sf. Ioan Botezătorul, — și-l urmează, din care cauză se și numește cel dintâi chemat. Au urmat «pe Iisus înainte de a fi închis Ioan, s’au înapoiat din nou acasă și se ocupau cu meseria, „pescuitului” pe care o aveau, pentru că pe deoparte au văzut că Ioan a fost închis iar pe de alta că Iisus a plecat» ⁴⁾).

Apostolul Petru chemat de fratele său se încredință repede de cele spuse de Andrei, căci într-una din zile Mântuitorul, văzându-i pescuind le zice: «Veniți după Mine și vă voi face pescuitori de oameni» ⁵⁾ «Deci, lăsându-i întâia dată, vine din nou acum să-i ia și le spune să vie după El, ca în locul mrejelor lor pe care le aveau, luând dela El mreji spirituale și aruncându-le în marea vieții, să pescuiască oameni în loc de pești.» Fără nici un pretext s’au supus și au lăsat tot ce aveau.

Așa voește Hristos și dela noi: Să preferăm a-L urma pe El, tuturor celor ce ne sunt dragi și necesare. Deaceia a zis: «Veniți după Mine» în loc de „urmați-Mă”.

Prima chemare a lui Iisus au fost doi frați. Prin aceasta se arată că cei cari devin ucenicii Săi, trebuie să gândească și să se poarte frățeste ⁶⁾).

1) Sf. Ioan Cap. I vers. 39.

2) Pr. Dom. Jonescu op. cit.

3) Sf. Ev. Ioan Cap. I vers. 41.

4) Teoclitos Farmachides Com. Ev. Matei vol. I pag. 159.

5) Matei Cap. IV 19.

6) Teoclitos Farmachides Com. Ev. Matei trad. Pr. C. Grigore și S. Saru vol. I pag. 159.

După cincizecime, Apostolii „trăgând sorți, s'au răspândit în toată lumea la predică, acolo unde fiecărui dintr'înșii i-au căzut sorțul; *dintre aceștia Apostolului Andrei, i-a căzut ca sorț al activității sale apostolice, Scythia* ¹⁾ Această Scythie—Dobrogea noastră de astăzi și o parte din Bulgaria de Nord—țară bogată în fapte istorice, sub raporturile: militare și strategice, comerciale și economice, a avut marele privilegiu să fie superioară multor provincii din imperiul Roman, *sub raportul religios*, pornind din însuși îndurarea Celui Atot puternic, ca ea să cadă la sorți pentru predica doctrinei creștine, *celui întâi chemat dintre Apostoli, lui Andrei fratele corifeului Petru.*

Tradițiunea bisericii este unanimă a recunoaște că Sf. Ap. Andrei a predicat, pe lângă alte țări, și în Scythia.

După descrierea monahului Epifanius din sec. VIII, Sf. Ap. Andrei ca și Sf. Ap. Pavel a întreprins trei călătorii misionare, plecând pentru fiecare din Ierusalim.

Atât tradițiunea bisericii, cât și mărturiile istoricilor și apologetilor: Tertulian, Origen și alții confirmă că creștinismul a fost predicat Scythilor, Dacilor și Sarmaților, în a doua jumătate a secolului I-*u* al erei noastre ²⁾.

Legendele despre lupi, strigoi, stafii și altor duhuri necurate, aflate în tradițiunile poporului, care stau în strânsă legătură cu persoana Sf. Ap. Andrei ³⁾, ne duc în mod neîndoelnic la concluziunea că creștinismul la locuitorii din Scythia—Dobrogea de azi—a fost predicat de Sf. Ap. Andrei, ca și în Sarmația Europeană, care după Ptolemeu, cuprindea Basarabia și Moldova de azi până în munții Carpați și gurile Dunării ⁴⁾ și după tradițiunile bizantine ar fi predicat și în stânga Dunării, el sau ucenicii lui.

Pe unde a predicat Creștinismul Sf. Apostol

1) G. M. Ionescu op. cit.

2) G. M. Ionescu op. cit.

3) *idem*.

4) *ibidem*.

Andrei, va fi instituit desigur Arhieriei, preoți și altare, făcând multe semne și minuni.

Vestitul orator Nichita Paflagonianul, vrăjmaș a lui Fotie, care are cuvinte panegerice la toți Apostolii, în cuvântul de laudă pentru Sf. Apostol Andrei se exprimă:

«Primind asupra-ți: Miază-Noapte, tu ai călătorit la Iberi, Sarmati, Tauri și Scythi, vizitând fiecare localitate și oraș aflătoare la Miază-Noapte de la Pontul Euxin, cum și acele cari se allă la Miază-Zi, iar în altă parte se exprimă: „Cuprinzând toate țările dela Miază-Noapte și toată laturea Pontului cu puterea cuvântului, a înțelepciunii și a judecăței precum și cu puterea semnelor și a minunilor, pretutindenea a înființat pentru credincioși altare, preoți și Arhieriei și așa el s'a apropiat de acel vestit Bizanț». ¹⁾ (Orațio în laudem S. Ap. Andreae în Migne Patrol. tom. 105 p. 64—65.

* * *

Din relatările Sf. Evanghelii reese că Mântuitorul ar fi adresat două chemări la Apostolat.

Prima cea relatată de Sf. Evanghelist Ion I 38-42 și cea de a doua de care vorbește Sf. Evanghelist Matei IV 18-22, când are loc și pescuirea cea minunată, scenă pe care o povestește pe larg. Sf. Evanghelist Luca V-1-11. În Sf. Evanghelist Ioan se vede clar că între cei doi discipoli ai Sf. Ioan Botazătorul, cărora el le recomandă și le arată pe Domnul Iisus, unul era Andrei; celălalt ne este necunoscut, însă după părerea celor mai mulți comentatori e Sf. Apostol și Evanghelist Ioan, fratele lui Iacob, și amândoi fii lui Zevedeu. Și Sf. Andrei chemat de Domnul Iisus ca discipol, cheamă la rândul său pe Petru.

După petrecerea acestui fapt, noii discipoli, simpli partizani s'au dus la vetrele lor și și-au văzut înainte de meseria pescuitului. Domnul Iisus după aceea i a lăsat și a mers în Galilea.

1) G. M. Ionescu op. cit.

Prima chemare, cea de care vorbește Sf. Evangelist Ioan, a fost o chemare, prin care ei au fost introduși în numărul discipolilor¹⁾. În relatarea Sf. Evangelist Matei, povestită mai pe larg de Sf. Evangelist Luca, se vorbește de chemarea lor ca Apostoli, cu un rol mai mare ca în primul caz. Sf. Ioan Botezătorul nu era închis când a avut loc chemarea relatată de Sf. Evangelist Ioan ; după care Iisus, îi lasă, plecând în Galileea ; iar a doua are loc, când Sf. Ioan Botezătorul era închis și când Iisus ajunge pe malul lacului Ghenizaret, așa cum relatează Sf. Evangelist Matei și Luca, unde găsește discipolii pescuind și cari la a Sa chemare — Andrei și Petru — se supun imediat, lasă totul mergând după Iisus, pentrucă-l „cunoștea de mai înainte și minunea pescuirii menționată de Sf. Evangelist Luca“, cu multe amănunte „îi su pune desăvârșit Lui“. ²⁾

Este deci evident că, din cele arătate mai sus, cel dintâi chemat la Apostolat este Sf. Andrei fratele lui Simon-Petru, corifeul Apostolilor.

După cincizecime pe el au căzut sorții ca să predice Evanghelia,—Aceluia pe care l'a aflat și pentru care s'a înfăcărat, lăsând tot ce-i era drag și necesar, pe malul lacului Ghenizaret,— în țara clasică a canibalilor antici, a haosului de rase unde era un babilon de limbi, în Scythia.

Aici a fost rânduit de Providență Sf. Apostol Andrei, ca prin influența predicării evanghelice populațiunea Scythiei să se transforme. Sălbaticii cari odată sacrificau oameni, au schimbat sacrificiul cu cântarea cea dulce a lui Hristos ³⁾.

Din tradițiunile bisericii creștine, din legende populare, din relatările istorice și mărturiile apologetice, rezultă în chip sigur că Dobrogea de azi, țara antropofagilor, sânul barbariei cum o numește Ovidiu exilat la Tomi, a fost creștinată de Sf. Ap. Andrei.

Legende cu caracter local și național ne conduc

1) T. Farm. Com. Sf. Ev. Mat. trad. Pr. C. Grigore și S. Saru.

2) Idem idem

3) G. M. Ionescu op. cit.

la credința că Sf. Apostol Andrei și discipolii săi au creștinat: Dacii din Moldova și Basarabia; coloniile grecești din Nordul Mării Negre, pe Geto-Daci și partea stângă a Dunării. Cu alte cuvinte, creștinismul a venit prin Sf. Ap. Andrei în Dobrogea de azi, în Muntenia, Moldova și Basarabia și până în Crimeea de azi.

* *
*

Predicarea Sf. Ap. Andrei în Dobrogea de astăzi nu e numai o simplă posibilitate, cum a admis binevoitor istoricul apusean Zeiller, *ci este o certitudine istorică*, dată fiind afirmația lui Eusebiu, un istoric bisericesc foarte conștiincios, care mai afirmă că pe țărmul vestic al Mării Negre în sec. II erau creștini foarte numeroși.

Părinții noștrii și noi Românii sântem și cei dintâi oameni dela Dunăre botezați chiar de mâinile apostolului Andrei în numele Domnului nostru Iisus Hristos¹⁾.

Eparhia Tomisului este cea dintâi chemată ca așezare aleasă de Providență pentru primul chemat la apostolat să semene neîncetat sămânța Evangheliei și să mențină nesdruncinată credința, înfrățirea și unitatea națională la această margine de țară.

Deacea, nu fără sens a fost schimbată coperta revistei „Tomis“, punând simbolic pe ea, icoana Sf. Apostol Andrei cel dintâi chemat.

Cea dintâi chemare a noastră se îndreaptă către clerul acestei Eparhii, cerând muncă constructivă în via, cea înțelenită de patimi și păcate, a Domnului.

Să înlăturăm dintre noi ură, vrajba, clevetirea și toate patimile; să ne înfrățim la altarul lui Hristos, să ne facem pildă vie a cuvântului Evanghelic pe care-l predicăm—despre dragoste—din fața Sf. altar.

Preotul, este azi, cel dintâi chemat, să dea lumii

1) Vezi: Probleme actuale în Bis. și Stat. Conf. Vechimea Creștinismului la Români de I. Popescu Spineni pag. 169-170.

2) Idem art. cit. pag. 184.

dovada că face ceea ce învață și că trăește așa după cum predică.

Să fim demn de chemarea harică și strânși în jurul scaunului arhieresc—urmaș al Sf. Ap. Andrei, — să răspândim în lume lămina adevărului și să pescuim „nu pești din mare ci oameni din adâncul necredinței” (N. Teot.)

Hristos, Dumnezeu să ne fie soarele către care să privim neîncetat; iar Evanghelia Sa arma, cu care să sdrobim pe cei ce voesc să ne orbească și să ne sfărîme.

Inima noastră este înțeleptul care simte pe Dumnezeu, dacă este curată și așa vom avea pacea și liniștea pe pământ.

Preotul Gh. Gr. Georgescu-Ionică

Teognozia isihastă este pe linia teognoziei ortodoxe ?

Deosebiri între teognozia ortodoxă (greacă) și cea catolică (latină)

Partea I. Privire generală

Nimic nu ne poate convinge mai temeinic, despre sublimitatea doctrinei și superioritatea moralei unei religii, de cât atitudinea pe care o are — în acea religie — Divinitatea față de creatură și raportul intim dintre acești factori: Divinitate — om.

Este divinitatea concepută ca o ființă redutabilă ? Poruncile i se îndeplinesc de frică. Este concepută ca un Tată iubitor ? Voința i se îndeplinește din dragoste filială ?

Este divinitatea socotită un principiu însuflețitor ce străbate toată firea: piatră, plantă, animal, om — ca în panteism ? Atunci și omul este așezat în rând cu oricelucru pământesc. Nici Dumnezeu nu locuiește în regiuni înalte, inaccesibile, dar nici omul nu este socotit o făptură creată deosebit și cu o destinație înaltă.

Este Dumnezeu conceput ca un creator al Universului, al mecanismului complicat al lumii, dar ne mai având dreptul de a interveni în opera sa, de îndată ce i-a dat legi eterne, legi pe care nici dăătorul lor nu le mai poate schimba — ca în deism ? Atunci și omul este rob al acestui mecanism, n'are contact cu lumea transcendentă ; între cer și pământ e prăpastie de netrecut ; omul este abandonat propriilor sale forțe, căci ajutor de sus nu-i vine, întrucât este rupt orice contact cu cerul. Când, însă, Divinitatea este concepută ca personală, ca plină de bunătate și de milă pentru creatura sa, cu care păstrează contact continuu și-i trimite mereu forțe noi, pentru a apropia creatura sa, cât mai mult, de perfecțiunea sa divină — cum este în creștinism, — atunci și Divinitatea se arată într'o lumină deosebită, dar și creatura sa — omul — este sortită pentru ascensiuni impunătoare, în progresul spiritual.

Căci, „după cum un spor de lumină, de căldură și de viață, nu-l posibil pe pământ fără o apropiere de soare, îndepărtarea de soare producând numai frig și moarte, tot așa pentru omenire nu există alt progres de cât apropierea de Dumnezeu. Mai aproape de Dumnezeu», ¹⁾ iar «celce a fost învrednicit și este capabil de o apropiere directă, nemijlocită, de Dumnezeu, de acest soare central al totului, de această cauză veșnic activă a tuturor cauzelor, stă, ipso facto, mai presus ca cerul de pământ, de cei mai mari oameni ai timpurilor noastre, vede lumina în lumina sa și privește lumea, viața și existența dela așa înălțime, cum nu le poate vedea de departe nici cel mai genial om de astăzi». ²⁾

Iată de ce a studia acest *contact* pe care-l are divinul cu umanul, această bună voință a Divinității de a se revela și puțința omului de a recepționa aceste revelații și a cunoaște pe Creatorul său, cu alte cuvinte, acest *proces teognozic* este de cea mai mare importanță, pentru a ne da seama de caracterul unei religiuni și de structura ei cea mai intimă.

Piatra unghiulară pe care se reazămă întregul edificiu al procesului teognozic este o dublă cunoaștere : cunoașterea divinității, prin răstrângerea inaccesibilei sale lumini (teog-

1) F. Bettex : Creștinismul și studiul naturii, trad. de I. Negoită și N. Donos, preoți, Ed. II București (Pavel Suru), pag. 42.

2) Ibidem, p. 46.

nozie apofatică) și cunoașterea naturii umane, cercetându-i-se atât destinul său primar, cât și diformajia și slăbiciunile stării prezente, privind înainte spre retrăirea pe deplin și pentru totdeauna, în *beatitudine* și transfigurare (antropologie mistică), adică vom vedea structura sufletească a omului și capacitatea sa de a vedea pe Dumnezeu.

Cercetând aceste aspecte ale actului teognosic, vom descoperi unele deosebiri *nete* între ortodoxie și celelalte confesiuni, în deosebi catolicismul.

1. Teognozia greacă (ortodoxă)

Contemplația orientală, teoia, ¹⁾ care nu se poate disocia de învățământul dogmatic al Bisericii, cu care formează un tot omogen, este o lume cu totul aparte, sustrasă infiltrațiunilor din afară, lume în care vieață, incercuită cu forțe spirituale, doarme ca apa uitată în fundul unui puț.

Această doctrină a contemplației, conținută în patristica greacă, continuată și amplificată de bizantini și de toți misticii ortodocși, e strâns legată de dogmatica ortodoxă, a cărei *consecință* legită este.

Platonică, până în ultimele sale vlăstare, creștină și orientală în însăși rădăcina sa, această doctrină se distinge, în mai multe privinți, de occidentul latin și rămâne tot mereu necunoscută — sau nesocotită — de el. ²⁾

Cum se prezintă cunoașterea lui Dumnezeu, în contemplația orientală?

Dumnezeu este mai presus de ființă, dincolo de perceperea rațiunii, absolut *incognoscibil și indicibil*: e *agnostos* Teos. Această *agnozie*, care începe prin a ridica o bariera de netrecut între necreat și creat, se găsește la

1) Cuvântul *teoria* înseamnă în teognozia ortodoxă o căutare a lucrurilor spirituale și cerești, o unire cu Dumnezeu.

Vezi Felix Vernet: *La Spiritualité médiévale* (Bloud et Gay) 1928. (Colec. Bibl. Cath. des sciences religieuses pag. 141. Paris.

2) M. Lot—Borodine: *La doctrine de la déification dans l'Eglise grecque Jusqu'au XI-e siècle*. Art. în: *Revue de l'Hist. des Religions* Tom. cv. No. 1 Janvier, Fevrier, 1932, Paris (Leroux) pag. 5. (Acestui articol îi datorez foarte mult, în această primă parte).

baza întregei speculații iudeo-gnostice și iudeo-creștine dela începutul creștinismului.

Dar și aici diierențele sunt neînsemnate, căci această *agnozie*, această *incognoscibilitate* nu este, în toate aceste sisteme, de aceeași natură, ci sunt rațiuni diferite, filosofice sau religioase, care ne dau nota distinctivă între aceste sisteme.

a) Astfel, pentru *iudei*, zdrobitoarea măreție a Aceluia pe care ei nu îndrăznesc să-L numească, nu permite imperfectei firi umane să se apropie de El, nici să-l cunoască, decât prin Revelația Lui.

Rabinii vedeau în Carul-Tron, susținut de cele patru animale alegorice, din viziunea lui Iezechiel, imaginea insondabilului mister divin. Iar Iob va zice: «Dumnezeu este atât de mare, încât întrece știința noastră».

După cum vedem, la iudei *incognoscibilitatea* lui Dumnezeu, derivă din sentimentul *reverențial*, pe care acest popor îl are față de Iahve. ¹⁾

b) Pentru *Greci*, Dumnezeu este deasemeni *inaccesibil*, dar din alt motiv: ei consideră Principiul primar ca *incognoscibil*, în sine, din cauza absenței, în acest principiu, a oricărei calități *definibile*, căci el este o substanță simplă.

c) Tot așa, în *sistemele gnostice*, *Divinitatea* este inaccesibilă, dar din motive dualiste: Pe deoparte Divinitatea concepută ca *puritatea* perfectă, iar materia ca *impuritatea* cea mai *crasă*; deaceia nu se putea ca aceste două lumi, așa de depărtate și de deosebite, să aibă *contact* direct. De aci nevoia de intermediari, cari emanând din Divinitate, în serii infinite și inferiorizându-se treptat, abia cea mai inferioară emanație a putut avea contact cu materia imundă.

d) Un loc aparte, în aceste teorii *teognozice*, ocupă *Filo* din Alexandria, care prezintă o sinteză așa de personală construită din inspirația biblică, din metafizica eleană și din mistică orientală. El recunoaște sus și tare acest *mysterium tremendum* al lui Dumnezeu, care scapă înțelegerii, fiindcă depășește *inteligibilul* însuși. El este *ăpios*, fără limite, fără

1) Asupra evoluției sentimentului reverențial în literatura sfântă iudaică cf.: Bousset: Die Religion des Judentums im Späthellenistischem Zeitalter, edit. De Gressman, Cap. XIX. Apud Borodine, art. cit. pag. 6, Nota 1.

calitate determinată, deși infinit de bogat în toate perfecțiunile. Filon declară în concluzie: «Trebuie să fii Dumnezeu, pentru a înțelege pe Dumnezeu». Cu toate acestea deși Filo izolează pe Dumnezeu într-o *solitudine imuabilă*, îl face totuși să comunice cu lumea, prin intermediul Logosului, această inteligență și Forță creatoare, thia dinamis, distinctă de puterile care susțin creațiunea sa. ¹⁾

Filo mai arată, însă, o altă posibilitate de a sesiza divinul: e extazul. Și este foarte interesant acest lucru, căci, pentru prima dată în istorie, apare pe primul plan, destul de puternic colorată de entuziasmul profetic, marea descoperire a spiritului uman: *sesizarea divinului în extaz*, ca o sămânță venită de departe, aruncată într'un teren admirabil pregătit și care va germina încet sub pământ. Chiar caracterul gratuit al acestui extaz se desighează la precursorul iudeu al misticei creștine. ²⁾

e) *Creștinismul primar*, proclamând teofania cuvântului întrupat, menține cu rigoare *transcendența* Principiului fără începuturi.

Cuvântul evanghelistului: «pe Dumnezeu nimeni nu l-a văzut vreodată», a fost reluat, meditat, aprofundat în sens ioanic, de părinții Bisericii născânde, adversari *ireductibili* al orgolioaselor sisteme gnostice, care violau misterul, după ce-l întronaseră. Însă, în primul rând, numai măjestatea lui aghenitos rămânea insondabilă în ochii lor.

Pentru Sf. Ignatie de Antiohia, credincios gândirii din Evanghelia IV, fixată în scris din timpul său, Cuvântul singur *revelă* pe Tatăl, care rămâne mereu necunoscut și al cărui prim atribut este «păcinea tăcere». Pe acest Fiu, a cărui unitate indisolubilă cu Tatăl, episcopul martir o proclamă până a face — în aparență — o singură persoană divină, Ignatie îl numește vorba sau gura «veridică», prin care Tatăl a vorbit și profeților vechiului și Apostolilor Noului Testament: «El este cuvântul ieșit din tăcere». ³⁾

Apologefii accentuiază mai mult încă caracterul specific al Logosului, energia *preeternă* și ideea creatoare, ieșită din

1) Logosul filonaian se deosebește mult de cel ioanic, căci la Filon Logosul nu e o ipostasă, nu se întrupează, nu suferă, etc.

2) Borodine, art. cit. pag. 6.

3) Borodine, art. cit. p. 7.

Tatăl. Și, prin teoria lor a dublei generație—proferare naștere și rostire a cuvântului: *lògos proforicòs* a Fiului, ei precizează încă mai mult atitudinea sa față de Tatăl: în fața Dumnezeului ascuns (*Deus absconditus*) Dumnezeuul revelat (*Deus revelatus*). Justin Martirul întrebuințează, pentru a designa pe Părintele universului, singurul nenăscut-*aghenlòs*-, și nenumit, expresiunea platonice, pe care trebuie s'o reținem: 'dincolo de orice esență'. Teologia sa despre filiația divină a Cuvântului, născut înainte de toate creaturile și singurul ce poate fi vizibil acestora, este curat subordinațiană,—*interminologie*—făcând astfel un pas înapoi dela hristologia Sfântului Ignație, cu caracter mai mult religios decât filosofic, dealmîntrelea.

Marele teolog al sec. II, Sf. Irineu, episcop de Lugdunum (Lyon), mai mult decât Sf. Ignațiu, afirmă pe toate tonurile, imposibilitatea pentru noi de a vedea pe Tatăl în alt chip decât prin Fiul Unul născut, pentru că omul dela sine nu poate vedea pe Dumnezeu ¹⁾; însă dacă este invizibil Tatăl Fiului este vizibil Fiul Tatălui. Iată, deci cum teologii primelor secole arată că nu putem cunoaște pe Dumnezeu decât prin Fiul Său.

Sf. Irineu mai face însă o afirmație foarte interesantă în ce privește această teză. El ne arată că mai presus de cunoașterea noastră naturală, a creatorului prin creatură, există o alta mai perfectă: cunoașterea prin iubire, opusă celei prin *magnitudine*, care e imposibilă. ²⁾

Noi perspective teognozice

O etapă nouă se deschide teognoziei, după sinodul din Nicea, unde se impuse, cum se știe, prin strălucitul atlet al Ortodoxiei, Sf. Atanasie, credința în consubstanțialitatea celor două persoane, ipostase. De acum înainte, același mister, în ce privește cunoașterea ultimă, învâluie pe Fiul, egal și asemenea Tatălui, pentru că mai pe urmă să se decreteze și despre Sf. Duh aceeași identitate de ființă și deci, aceleași considerente în problema teognoziei.

S'ar părea, atunci, că, de vreme ce și *Fiul* este din natura *insondabilă și inaccesibilă*, orice comunicare nemijlocită, între monada treimică și creatura rațională, ar fi tăiată. Cu toate acestea, nu a fost așa. *Căci această creatură chemată*, după credința creștină, spre un destin supra natural, *atrăsă invincibil* de cauza sa *eficientă* și de cauza sa finală, trebuia să înceapă, de aici de jos, *ascensiunea* sa către Dumnezeu: *Itinerarium mentis ad Deum*.

Pentru a înțelege cum a fost rezolvată antinomia aceasta, în spiritualitatea greacă, ³⁾ trebuie mai întâi să stu-

1) *Advers. haer.* IV, 20,5.

2) Cf. Borodine, art. cit. pag. 8.

3) Zicem adesea grec, pentru ortodox și latin pentru catolic.

diem—precum am spus—nojiunea de divinitate, structura intimă a omului, așa cum era înainte de păcat, cum a devenit prin păcat și cum trebuie, să fie din nou, pentru a cunoaște deplin, a iubi și a contempla cu sfințenie în uniunea divină, cu puteri de prefacere.

Să sesisăm, în fine, prin ce dublă mișcare *convergentă*, de înclinare divină, de pogorîre de sus și de ascensiune umană, se poate efectua întâlnirea supremă: întâlnirea omului cu Dumnezeu, uniunea care divinizează prin grație.¹⁾

(Va urma)

Preotul I. Frăsineanu

Un apostol al Bisericii și al neamului în războiul sfânt

Faptele de arme, care au adăugat nenumărate pietre nestimate la coroana ostașului Român, neîntrecutului între viteji, au fost subliniate atât de presa română, cât și de cea străină. Însă vitejia preotului român, în războiul sfânt a scăpat condeilor, nu fiindcă ea nu este cunoscută și recunoscută, ci, cred, pentru faptul că, în comparație cu mulțimea de ostași, numărul slujitorilor altarului a fost mic, iar acolo unde și-au făcut onoarea, nu datorită, ei s'au învăluit în mantia modestiei creștine.

Faptele preotului au fost mari, iar căldura sufletească pe care-a dăruit-o ostașul din belșug, în numele Sfintei Cruci, a făcut adevărate minuni. Prezența preotului în mijlocul ostașilor nu era numai prezenta Bisericii în clipe de supremă încordare omenească, ci însăși permanența românismului, a familiei ostașului, cu toate tradițiile ei, manifestate în satul lui natal, dela leagăn la mormânt, conduse și însuflețite de „tata părintele“.

Preotul era simbolul grijii permanente de viața și soarta ostașului, până dincolo de mormânt, a părintelui lui sufletesc, a îndrumătorului familiei lui dragi din sat.

Iată, ce a fost preotul în mijlocul ostașilor. Dar acestei laturi tradiționale i se adaugă activitatea de zi și noapte a preotului.

Am cunoscut un suflet, cu care m'am înfrățit — preotul Bucur din comuna Curcani județul Ilfov. L'am întâlnit în Rusia, în clipe grele. Mai presus de toate, el era înflăcărat, ardea în focul sacru al preceptelor Evanghelice și al românis-

1) Borodine, art., cit. pag. 8.

2) N.R. Neavând literă grecească, citațiunile grecești s'au făcut cu literă latină.

mului, însuflețit *de glasul conștiinței*, că trebuie să slujească, total, Bisericii și Țării.

În orice acțiune, el își consulta conștiința, cea mai bună carte morală ce i-a fost dată omului, după cuvintele lui Pascal.

La preotul Bucur, *conștiința*, această carte a operilor individuale, mărturie de nestrămutat a purtării noastre și judecător neînfricat al acțiunilor noastre, cum o numea Fénélon, era scrisă în inima lui, cu slovă de aur. Ea îi aproba actele de eroism și-l îmbărbăta în vâltoarea aprigă a războiului, dându-i siguranța unei totale mulțumiri.

El nu trăia decât pentru copiii lui dragi: ostașii; nimic pentru el, totul pentru ei.

Conștiința lui era vocea sufletului, a sufletului unui neam.

Dumnezeu, sădind conștiința în sufletul acestui preot a voit să recunoască, prin actele lui morale, misiunea ce o avea de a vorbi în numele Lui.

Din plinătatea acestei conștiințe au isvorât toate actele lui eroice, învăluite în tăcere și *modestie*, această moderație a duhului și a inimii, care i-a dăruit, de fiecare dată, noi forțe și care, asemenea frunzișului viței de vie, i-a înfrumusețat ramurile, transfigurându-l ca în fața Sfântului Altar, și i-a păstrat nevătămate fructele — faptele mâinilor lui.

Era pretutindeni. În cele mai vijelioase clipe nu s'a temut de moarte și nu s'a cutremurat la apariția ei, ea care descoperă și cea mai mică, insectă care se târăște sub iarbă. Nu s'a temut de moarte, fiindcă știa că deși ea ținea într-o mână semnul pieiri, cu cealaltă își ascundea însă rana pe care-a primit-o, pentru totdeauna, prin jertfa lui Iisus, pe Golgota. El lucra în numele lui Iisus și n'a cunoscut odihna, începând cu Nistrul și sfârșind în apropierea stepei Calmulor. Zi și noapte era iângă ostașii lui dragi, dându-le suflet din sufletul lui.

Iar când un ostaș era copleșit de loviturile morții, el își da sufletul în mâinile Creatorului pe brațele preotului lui drag.

Și în nopți de veghe, după datina creștinească și românească, îi găseam pe preotul Bucur într'omagazie cioplină cu brazda o cruce și înscrind pe ea, cu lacrimi în ochi, numele aceluia de care avea să se despartă pentru totdeauna și pe care avea să-l prohodească în fața mormântului rece săpat în pământ strein.

Așa l-am cunoscut pe preotul Bucur din Curcanii Ilfovului, pe care, la plecarea din regiment, comandantul l-a îmbrățișat și sărutat, cu mărgăritare de lacrimi în ochi, ca pe un frate bun, sprijin și nădejde în vremuri grele și năpraznice. Cu oameni ca preotul Bucur, Biserica și Neamul nostru se pot aștepta, cu deplină încredere, la un viitor de aur.

Iar preotul Bucur, îmi va erta faptul că am aşternut aceste cuvinte în faţa ochilor unui neam, cuvinte care întrec modestia lui, dar ele nu sunt decât haina adevărului şi curate ca inima şi faptele lui, făclii nestinse pe întinsul Rusiei.

V. DUDU

Îngroparea şi Cremaţiunea

I

Din presă ¹⁾ aflăm că obiceiul nou introdus în România al arderii morţilor nu încetează. Faţă de această vestire, nu trebuie să stăm în *expectativă*, ci să aruncăm raze creştine de lumină asupra acestui obicei păgân, care în mod pozitiv atacă practica veche creştină a îngropării morţilor.

Faţă de această influenţă sau ciudată înnoire stricătoare de datini creştine, trebuie să limpezim mintea celor neînţelegători şi să muştrăm pe cei stricători.

Încă din vechime, înmormântarea însoţită de rituri religioase, a fost cel mai obicinuit procedeu la toate popoarele, dând posibilitate procesului de descompunere şi de reunire a materiei cu sine însăşi. La cei mai vechi locuitori ai Italiei şi Galiei, chiar în epoca geologică quaternară era în uz înmormântarea. ²⁾

„Cele dintăiu grupe semite, cari au venit în Palestina, după 2500 a. Chr. au îngrogat morţii. Săpăturile ce s’au făcut în Palestina sunt dovezi, cari ne încredinţează, că între 2500 — 600 a. Chr. toţi locuitorii din aceste părţi îngropau morţii. Unii cercetători assiriologi susţin chiar că cei mai vechi locuitori din părţile Assiriei şi Babiloniei aveau numai îngroparea ³⁾

Dacă venim pe la începutul istoriei, găsim că îngroparea era în mare cinste. La Egipteni, neîngroparea era socotită ca o mare pedeapsă. ⁴⁾ La Greci, în perioada cea mai veche, aşa zisă mycheiană, îngroparea era una din cele mai sfinte datorii. ⁵⁾

O frumoasă apologie a înmormântării o aflăm în celebra tragedie a lui Sofocle, Antigona. Ea îşi propune să înmormânteze pe fratele ei Polinice, în ciuda opreliştei regelui Creon al Tebei. Antigona se sfătueşte cu sora ei, Ismena.

„...Creon a’ngropat,

1) Ziarul „Vremea“ Nr. 708, din 25 Iulie 1943. „Mormintele scriitorilor“ de T. Arghezi.

2) Dictionaire de Theologie catholique vol. III, col. 2317 sq.

3) Pr. Ec. I. Popescu-Mălăeşti, „Ardem sau îngropăm morţii“? Bucureşti „România Mare“ pag.13.

4) Diodorus Siculus 1, 72, 92, 96. Ediţia Müller pag. 58, 74, 76, citat de Pr. Ec. I. Popescu-Mălăeşti în op. cit. pag. 14.

5) Vezi Pr. Ec. I. Popescu-Mălăeşti, op. cit. pag. 14.

Pe unul doar din frații noștri cei iubiți,
 Lui Eteocle el i-a dat locaș de veci,
 Precum e datina dela strămoși și dela zei;
 Pe Polinice însă, dârz a poruncit
 Să nu-l îngroape, nici să-l plângă cineva,
 Ci trupul lui să stea neplâns și neîngropat
 Pe câmp, o pradă dulce poștei fiarelor...“
 Iar când sora ezită să calce porunca regelui ea zice :

„...Eu nu te silesc și chiar
 De ți-ai întoarce vorb'acum și-ai vrea să vii,
 Eu n'aș putea să te 'nsoțesc. Tu fă ce vrei,
 Dar numai eu voiu îngropa pe frate-meu.
 Sunt veselă că pot muri de-o crimă sfântă,
 Murind eu, dragă, celui drag, zac lângă el.
 Cu cei de jos voiu sta mai mult decât cu cei de-aci :
 Acolo vecinic voiu trăi. Iar tu de poți,
 Înfrânge—acum slânta lege—a zeilor“.

Ostașul de pază aduce vestea, că s'au făcut riturile îngropării lui Polinice. Creon porunci să i se aducă vinovatul. E adusă Antigona.

Întrebată, de ce a îndrăsnit să calce porunca regelui ea răspunde :

„Nu-mi poruncise toate acestea mie Zeus,
 Și nici dreptatea zeilor de sub pământ.
 Eu știu că numai ei au dat legi vecinice,
 Și n'am crezut că tu un simplu muritor,
 Să sfarmi nescrisa lege dreaptă a zeilor ;
 Ea nu de azi și nu de ieri — deapănarea
 Trăește, nimeni neștiind de când s'a pus“,

Legea nescrisă, legea înmormântării.¹⁾

Idei din care desprindem utilitatea îngropării, găsim și la diferiți scriitori. Platon de pildă zice, că sunt părtași de frumoasă cinstire cei ce vor avea parte de înmormântare vrednică.²⁾

Cicero zice, că prin înmormântare trupul se redă pământului și așa așezat se acopere oarecum cu pătura mamei sale.³⁾

Seneca zice, că înmormântarea e o datorie de milostivire și umanitate.⁴⁾ Virgiliu o consideră ca o datorie sfântă. Iată ce zice în Eneida :

Charon e luntrașul și'n luntre se duc îngropații,
 Dincolo de râul sălbatec, dincolă de râpă,
 Nimeni nu trece cât timp n'au oasele în groapă repaos.
 Jalnici o sută de ani ei umblă și așteaptă pe maluri.⁵⁾

1) Dr. Nicolae Brânzeu, Cremațiunea, Lugos. 1940, pag. 4

2) De republica cart. V, cap. 13.

3) De legibus II, 22.

4) De beneficiis lib. V, cap. 20. Opera omnia. Ediția 1832. Tom. I. pag. 285, citat de Pr. Ec. I. Popescu-Mălăești, în op. cit. pag. 16.

5) Cartea VI, vers. 327.

Iată că obiceiul îngropării morților, a fost grija și respectul de veacuri a multor popoare.

Partea II-a

Dovezi din Vechiul Testament și Noul Testament

Găsim temeiuri pentru a susține datina străveche a înmormântării atât în Vechiul Testament, cât și în Noul Testament.

La Evrei știm că există obiceiul îngropării morților.¹⁾ Dar probabil cu acest obicei natural s'au creat și excepțiuni, în timp de război sau când existau boli contagioase. Atunci morții se ardeau, fiind aceasta o măsură necesară de apărare colectivă a sănătății. În legislația lui Moisi exista arderea de viu ca pedeapsă pentru păcatul desfrânării. Avem cazul Tamarei despre care Iuda a zis : „Scoteți-o afară ca să fie arsă”.²⁾

Tot în Vechiul Testament se spune că Evreii își jertfeau copiii la zeii păgânilor cei din Ava au făcut pe Nibhaz și Tartac; cei din Sefarvaim își ardeau copiii lui Adramelec și Anamelec, dumnezeii Sefarvaimului.³⁾ Dar toate aceste abateri au dat naștere unui cult idolatru.⁴⁾ Adevărul este, că în afară de aceste excepțiuni sau derogări dela legea generală, cenușării nu pot aduce dovezi suficiente, că s'ar fi practicat sistematic cremațiunea. Locurile la care s'ar putea referi cenușării, ca II. Cronici 16, 14 — cazul Asa — și cel din II Cronici 21, 19, 20, cazul Ioram, nu dovedesc arderea cadavrelor, ci aprinderea mirodeniilor la înmormântări, obiceiul mult răspândit în Orient.⁵⁾

Ca să ne convingem că înmormântarea era un semn al iubirii la Evrei, n'avem decât să cităm următorul verset : „Frații lui — Samson — și toată casa tatălui său s'au pogorât, și l-au luat.

Când s'au suit înapoi l-au îngropat între Torea și Estaol, în mormântul tatălui său Manoah. El fusese judecător în Israel două zeci de ani; ⁶⁾ sau „Isaac și Ismael, fiii săi — ai lui Avraam — l-au îngropat în peștera Macpela, în ogorul lui Efron, fiul lui Tohar Hetitul, care este față'n față cu Mamre”.⁷⁾

Ba mai mult îngroparea era chiar o datorie umanitară :

„Apoi vor alege niște oameni cari vor cutreera neîncetat țara și cari vor îngropa trupurile rămase pe fața pământului, ca să curețe țara”.⁸⁾

1) Fac. 2, 7 ; II Sam. 21, 10, 12 ; Iob 19,25.

2) Fac. 38,24 ; Lev. 20, 14 ; 21, 9.

3) II Imp. 17, 31 ;

4) Amos VI, 10 ; I. Sam 31, 12.

5) Viguroux, Dictionaire dela Bible, la cuvântul Crémation și Kath. Szeuile 1916, pag. 480—4.

6) Jud. 16. 31.

7) Fac. 25, 9.

8) Ezechil 39, 14.

Aceste versete citate au adâncă analogie cu clasicul și cunoscutul verset al Vechiului Testament. „Pământ ești și în pământ te vei întoarce“ ¹⁾ sau cu versetul „pământ ești și în pământ vei merge, unde toți pământeni mergem“. ²⁾ Iar după învățătura creștinească, moartea nu este o nimicire definitivă, fiindcă sufletul este nemuritor, iar trupului i-se rezervă învierea de apoi. „Seamănă-se trup într-o stricăciune, sculase-se într-o nestricăciune“. ³⁾ Deci îngroparea în pământ zice Mântuitorul este singura condițiune pentru încolțire și răsărire, „Adevărat, adevărat, vă spun că, dacă grăuntele de grâu, care a căzut pe pământ, nu moare, rămâne singur; dar dacă moare, aduce multă roadă“. ⁴⁾

Tot Domnul Iisus Hristos, vorbind despre Judecata de apoi zice: „Nu vă mirați de lucrul acesta, pentru că vine ceasul când toți cei din morminte vor auzi glasul Lui, și vor învia.“ ⁵⁾

Iar Sf. Apostol Pavel compară cimitirul cu un câmp deschis zicând că, după cum sămânța aruncată în pământul arat odrăslește și dă rod, și credincioșii vor învia. ⁶⁾ Domnul Hristos însuși a fost îngropat și a înviat din mormânt, iar noi trebuie să ne asemănăm Domnului Hristos în moarte, în îngropare, ca să l-ne asemănăm și în înviere, ⁷⁾ căci El este Capul trupului, al Bisericii. El este începutul, cel întâi născut dintre cei morți, pentru că în toate lucrurile să aibă întâietate. ⁸⁾

Iar dacă, *Dumnezeu a înviat pe Domnul*, ne va învia și pe noi cu puterea Sa. Având această temelie de învățături și de fapte, creștinătatea a îngrijit de morții ei dela început, așezându-i în pământ. Nici o șovăire n'a fost în această privință. Chiar când erau foarte împovărați cu prigonirile din partea păgânilor, ei și-au îngropat morții. Deși nu aveau locuri de întâlnire a lor decât pivnițe pe sub pământ, chiar acolo unde erau priveghiați mai de aproape, precum în capitala împărăției Romanilor (orașul Roma) totuși ei și-au îngropat morții. Azi, când se scot la iveală vechile lor pivnițe (catacombe), se descopăr mormintele creștinilor de odinioară.

Dealungul păreților, se găsesc mormintele săpate în laturile lor. Aceasta a fost datina tuturor creștinilor în totdeauna și nimănui nu i-a venit în minte că ea ar trebui schimbată. A trebuit să vie vremea noastră cu răscolirile ei împotriva credinței creștinești, pentru a se gândi să răstoarne și această datină de veacuri.

(Va urma)

Pr. G. GHEORGHIU

Principesa Elena — Jaslomița

1) Fac. 3, 19.

2) Canonul morților.

3) I. Cor. 15, 42.

4) Ioan 12, 24.

5) Ioan 5, 28.

6) I. Cor. 15, 35—45.

7) Rom. 5, 6.

8) I. Cor. 1, 18.

) I. Cor. 6, 14.

) Arhim. Scriban, Păcatul arderii morților, în B. O. R. anul 1936 Nr. 1 și 2 Ian—Feb, pag. 45.

Către frați,

Conferințele din Maiu, au înscris un nou punct de plecare pentru preoțimea Eparhiei noastre. Cu prilejul lor, ne-am cunoscut Chiriarhul mai mult prin schițarea autoportretului său duhovnicesc. Negreșit, nu se va fi intenționat aceasta, dar când un conducător dă sfaturi turmei sale, implicat își exteriorizează fondul lăuntric, ceea ce este una cu mărturisirea de sine. Procedul a fost demn de un Vlădică. Grație lui s'a spulberat dela capul locului, iscarea unor raporturi de echivoc între șeful Eparhiei și servitorii altarelor. Prin cuvintele molcome, s'au întrevăzut gânduri de o robustete puțin obișnuită. Nici chiar dulceața tonalității moldovene, n'a reușit să atenuieze întrucâtva, asprimea unor profesii de credință, cari în treacăt fie zis, alcătuiesc tot atâtea puncte de program. Astfel, cine a fost atent, și-a dat seama imediat că ocârmuirea vechiului Tomis, de data aceasta a părăsit acea tradiție ce conferă Capului un prestigiu moștenit, pentru a adopta dinamica vieții curente, și cadența vremurilor sub care trăim.

Evenimentul este prea important, ca să ne fie iertat a-l înregistra pe o simplă hârtie de dosar. Dar s'a produs și în noi o reacțiune înbucurătoare și anume, am simțit sporindu-ni-se încrederea în forțele proprii. (Calificarea acestor sentimente nu este deloc improprie, deoarece ele înlocuiesc sentimentele de neîncredere, iar fenomenul de transformare pe plan psihologic se produce în mod reacționar). Așa dar, având conștiința unui reazim solid, băjbâiala ce ne caracteriza eri, face loc unor acțiuni mai ferme. Satisfacția noastră ca și a Instituției căreia aparținem, își are tâlcul ei firesc, știindu-se că indivizii slabi sfârșesc căzând, iar Instituțiile șubrede, prăbușindu-se. Deci revirimentul de care vorbim, ne dă speranța că ne vom mai putea menține încă pe linia idealului bisericesc, adică în fruntea turmei celei cuvântătoare, adică

acolo unde ne-a poruncit prin taina hirotoniei, Sfântul Duh Insuși.

Faptul însă că acest aspect al problemei, ni se înfățișează plin de făgăduințe, nu ne îndrituește un optimism prea exagerat. Dealtfel, obiectul articolului de față, are un revers ce dă de gândit, precum se va vedea.

II

Nu se știe încă în deajuns, că în timp ce, indivizii se realizează grație diferitor valențe sufletești, instituțiile ating același țel, numai dacă li se conferă de către toți membrii lor, în chip nesilit și permanent, acel prestigiu fără de care nu pot via.

Până la un anumit punct, observația de mai sus este valabilă atât pentru instituțiile laice, cât și pentru Instituția lui Hristos. Am spus: «până la un anumit punct», deoarece Biserica trăește mai întâi în virtutea provenienței sale divine. Fiind instituită de către însuși Fiul lui Dumnezeu, ea va continua să birue vremile, fără nici un fel de suport uman; iar prestigiul de care se zice că are imperioasă nevoie, nu este de fapt decât înfățișarea sa concretă, singurul lucru pe care slăba putere de gândire a acelor mulți, îl poate intui la filnțele supranaturale. Dar noi știm că biserica se alcătuește din totalitatea celor ce cred în Domnul Hristos, și-I îndeplinesc poruncile.

Din cauza acesta, Biserica este o Instituție universală. De harurile sale mântuitoare se pot împărtași toți credincioșii.

Aparținând tuturor deopotrivă, este greșit să i se interpreteze ființa după chipul Instituțiilor laice, în cari numai o parte din membrii are dreptul să le reclame apartenența. Idealul către care tlnde Biserica, este unitatea de credință în păstoriți, și unitatea de conducere la cârmă, căci în acest sens a grăit Mântuitorul, profeția sa: „... și va fi o turmă și un păstor”. Ioan X, v. 16. Astfel privite lucrurile, Biserica ar trebui să fie armonios conformată, adică, Unitatea ei să fie atât de firească, încât Ierarhiile să se osebească

de păstoriți, numai după însemnele desăvârșirii lor ; iar păstoriții să vadă în ele, întâlnirea harului divin, cu însăși năzuințele lor cele mai sfinte. Cu alte cuvinte, preoțimea să nu mai constituie o tagmă aparte după asemănarea Leviților și nici o a patra clasa socială ca pe vremuri, clasă situată cam între nomilime și burghezime. Căci dacă uneori individul poate trăi o viață aparte, apoi pentru biserică, izolarea duce negreșit la propria ei înstrăinare, ceiace este deopotrivă greșit și periculos. Și totuși, cu vremea, fiii Bisericei au comis față de aceste comandamente o adevărată eroare de concepții, din care pricină, în loc să atingă în idealul apostolic, întrevăd primejdia unei rătăcirii grozave. Ea consistă din creerea unei schisme între eclesiastici și mireni, — pe care fie-mi permis a o considera — chiar mai nefericită prin permanența ei decât marea schismă dela 1054. N'avem cum să ne dăm seama de acest eveniment teribil, deoarece fiind istoric, gravitatea și proporțiile sale, se vor putea stabili în întregime, numai când vor putea fi privite dela o anumită distanță. Atunci însă nu se va mai putea repara nimic. Deaceia suntem datori să identificăm pericolul considerându-i efectele imediate și mai cu seamă, denunțându-i cinstit cauzele.

Așa dar, s'au format în mijlocul turmei lui Hristos, două tabere aparte; preoțimea și păstoriții. Fiecare tabără cugetă aparte, simte aparte și acționează în consecință. Incepând cu înfățișarea vestimentală și sfârșind cu cea mai profundă cută sufletească care se găsește dincolo de unde poate pătrunde educația,osebirea este aceeași între laic și preot. Nu știu în ce povești din folklorul nostru, am citit această exclamație ironica : „iată doi oameni și un popă“. Obicinuim să vedem în laici o ceată de samarineni păcătoși iar aceștia să privească la noi, ca la niște mostre exotice, închise ermetic într'o cușcă pentru ca nu cumva să evadeze în lumea depe stradă. In felul acesta a început crearea schismei dintre Biserică și fiii săi și prăpastia despărțitoare crește mereu, fără putință de oprire, fiindcă nici dintr'o tabără nici dintr'altă, nu s'a

auzit încă semnalul de alarmă. Și dacă e adevărat că natura are „oroare de vid“, tot atât de adevărat este că golul format între noi și păstoriți, se va umple în curând prin intervenția elementelor străine, ceiace ar fi mortal și pentru noi și pentru păstoriți.

E timpul să coborâm din solitudinea turnurilor noastre de fildeș și ca o adevărată „sare a pământului“, să ne amestecăm oriunde pulsează viața. Imixtiunea va fi anevoiasă desigur, dar aceasta nu e motiv de descurajare. Lumea este un element care se pretează minunat la aliaje, cu condiția ca unul dintre metalele componente, să posedे însușiri superioare.

Intrunește oare preoțimea această condiție? La întrebarea în speță, se poate răspunde felurit. Cum răspundem noi, nu interesează.

Dar este instructiv să recapitulăm opiniile laicilor.

În pătura de jos, posedăm încă un punct de sprijin. Sus, suntem priviți ca un fel de rău necesar; iar la mijloc, cotăm drept niște eroi de anecdotă. Aceasta este realitatea și a nu o privi fățiș, însemnează a voi să ne amăgim, ceiace nu rezolvă nimic. Pentru a ne putea îndeplini misiunea cu eficiență, *suntem dator să redobândim mai întâi conștiința demnității proprii, pe care apoi să o impunem cinstirei laice pe orice cale posibilă.* Întreprinderea este pe cât de gingașe, pe atât de anevoiasă, dar nici decum imposibilă.

Trebue să facem ceva. Ceva nou. Ceva care să ne salveze din această anchiloză progresivă, căreia îi va urma fatal înțepenirea totală.

Conjuncturile ceasului prin care trecem, ne oferă prilej cu priință. Bat vânturi furibunde dinspre toate punctele cardinale. Sunt pustiirea lor, asistăm neputincioși la dezorientarea obștească. Organizații statale, să schimbă dela o zi la alta; se prăbușesc regimuri, se rostogolesc în prăpastie valori considerate până mai eri ca indestructibile; se spulberă crezuri tari; se distramă vertiginos sub vârtejurile curenților dela răspântia veacurilor, lozinci răsunătoare; se simte panica pricinuită de apropierea marilor cataclisme. Cuprinsă

parcă de chinurile unui vis cumplit, lumea caută mântuirea, dar o caută acolo unde nu există. Căci nici o dată mântuirea, n'a venit depe pământ. Să ajutăm lumea să-și ridice ochii sus acol de unde a venit ploaia lui Ilie, acolo de unde vine lumina, acolo de unde a coborât Fiul Luminei.

Priviți cum militează pentru răspândirea religiei lor funeste preoții Intunericului dela Răsărit. Inversunărilor, să le opunem lupta noastră activă, fiindcă simpla rezistență redusă la rugăciuni și contemplație, nu este deajuns. Și ca să luptăm trebuie să ne liberăm mai întâi de balasturile unui formalism rău interpretat, fiindcă El ne poate îngreua și acțiunea și spiritul.

Dintr'un singur salt să ducem poporul din nou la Evanghelie veșnicul izvor de viață dădător. Lumea sângere fiindcă i-a uitat slovele; iar a doua mișcare, să ne fie înălțarea stindardului nostru milenar—Sfânta Cruce—prin care semn sa dobândit odinioară isbânda marelui Constantin.

Preot Ic. Vasile Rădulescu
Parohia Dorobanțu—Jud. Ialomița

Un mesagiu al bisericii ortodoxe grecești

Mitropolitul Gherman este o personalitate foarte cunoscută în mișcarea ecumenică unde îndeplinește un rol însemnat.

După studiile făcute la Academia de Teologie din Halki, le-a continuat în Germania și la Universitatea din Lausanne. A fost profesor de dogmatică, apoi rector al Academiei teologice. Înaintat mitropolit de Selefkia, a fost chemat, în 1922, la arhiepiscopia Tyatirelor și trimis la Londra ca exarh al Patriarhiei ecumenice pentru bisericile ortodoxe grecești din Europa. Din 1920 a prezidat pe reprezentanții tuturor bisericilor ortodoxe din mișcarea ecumenică și a adus servicii neprețuite acestei mișcări. El face parte din consiliul ecumenic al bisericilor.

În 1942, biserica anglicană i-a emis, în cadrul, unei ceremonii la Oxford, o cruce special făcută pentru această împrejurare, ca recunoștință pentru serviciile depuse pentru apropierea bisericilor.

Mitropolitul Gherman, un prieten al Elveției, ne-a trimis mesagiul următor, sosit prea târziu ca s'apară în numărul nostru de Rusalii.

* * *

Londra, 1 Iunie 1943

Vorbind la Stockholm la conferința «Acțiune și Vieță», la care au fost invitate să colaboreze toate bisericile lui Hristos, am evocat — iată sunt atîția ani de atunci — imaginea următoare :

Fiecare biserică își are drapelul său, adică concepția despre doctrină, taine și cultul divin ; fiecare rămâne credincioasă tradiției istorice pe care a primit-o și păstrat-o în decursul veacurilor. Dar deasupra acestor drapele particulare se ridică marele stindard universal venerat, stindardul credinței noastre comune într' un singur Mântuitor, Domnul nostru Iisus Hristos. Să ne rănduim sub faldurile acestui stindard, întinzându-ne mâna frățește ; să ne silim cu sinceritate și cu dragoste făcând să birue învățăturile creștine în viața individului, familiei și societății, precum și 'n relațiile internaționale. M'am adresat unui public numeros și am căutat să exprim, în cîteva cuvinte, spiritul ce-l înfățișă enciclica patriarhiei ecumenice transmisă tuturor bisericilor creștine privitor la «unirea bisericilor» (1920).

* * *

Au trecut mai mult de 20 ani. Mesagiul conferinței dela Stockholm (1925), adresat întregii lumi creștine și care rezumă, în cîteva pagini, hățărîrile la care ajunseseră reprezentanții în cursul lungilor discuțiuni publice și particulare, acest mesagiu constituia un criteriu sigur al acestei colaborări.

Conferința din Oxford (1937) a confirmat acest fapt : o armonie desăvîrșită nu poate domina relațiile dintre indivizi și dintre națiuni decât atunci când

vieața — deci spiritul învățăturilor creștine — pătrunde și însuflețește toate cercurile vieții omenești: economică, educativă, socială, politică și internațională.

Astăzi, citirea acestor hotărîri ne constrânge ca să admitem că această conferință presimția cataclismul amenințător al noului războiu mondial, fără ca aceasta să-i dea totuși posibilitatea să-l îndepărteze.

* * *

Acum când omenirea înebunită s'a aruncat în acest războiu groaznic, ce amenință să răstoarne civilizația creștină, o singură rază de speranță se ivește la orizontul întunecat: credința noastră neclintită în învățăturile Aceluia care a spus: «Eu sunt calea, adevărul și viața».

Și planuriile alcătuite pentru organizarea treburilor din lume după războiu și asigurarea unei păci stabile și durabile (planuri datorită inițiativei căpetenilor bisericii creștine sau strădaniei oamenilor consacrați, de multă vreme, studiului problemelor sociale și internaționale) tind la această concluzie: Învățăturile creștine despre dreptate, egalitate și libertate, despre solidaritate și dragoste trebuie să constituie temelia sigură a noiei forme pe care o va îmbrăca lumea de după războiu.

Toți credincioșii, toți acei cari se inspiră din învățăturile lui Hristos să-și unească silințele pentru lupta comună, pentru ca aceste învățături să poată birui în viitoarea structură a lumii.

(ss) † **GHERMAN**

Arhiepiscop al Tyatielor

(Semeur Vandois 31. VII. 1943)

Traducător:

Icon. CORNELIU M. GRUMĂZESCU—Bârlad

Cine pune stavilă svonului, pune cătușe trădării

Fragment din «La vision d'Ostie»

La apropierea zilei, — scrie Fericitul Augustin — când mamă-sa, Monica, trebuia să părăsească lumea. — Această zi, Tu Doamne o cunoști; noi însă nu — s'a întâmplat, cred, printr'un plan, al căilor Tale ascunse, că eu și ea, ne găseam singuri rezemați de o fereastră, de unde vederea se întâlnea asupra grădinii casei, unde locuiam atunci. Era la Ostia pe Tibru, — departe de sgomotul mulțimii, în urma unei lungi călătorii, ne recăpătam puterile în vederea unei alte călătorii, spre Africa. Liniștiți și în mare dragoste stam așa singuri de vorbă. «Uitând trecutul spre a ne avânta în viitor». La lumina adevărului, care ești Tu Insuși —, cercetam care să fie viața sfinților în veșnicie. «Ceace ochiul n'a văzut, urechea n'a auzit și la inima omului nu s'a suit. Cu lăcomie se deschideau buzele noastre la curenții cerești ai izvorului Tău, — izvorul vieții — pentru a primi puținul, de care suntem capabili, spre a ne forma o cât mai slabă idee, despre un lucru atât de înalt. Intreținerea noastră, ne-a adus la concluzia, că pe lângă fericirea unei astfel de vieți — oricât de mari ar fi plăcerile cărnii, oricât de vie și luminoasă ar fi viața simțurilor, nu suferă comparație și nici măcar o simplă asemănare cu deliciile și fericirea vieții de dincolo. — Și atunci într'un avânt arzător înălțându-ne spre Ființa supremă — am parcurs din etapă în etapă toate lucrurile corporale, chiar și cerul, de unde soarele, luna și stelele revărsă lumina lor pe pământ.

Și urcam — meditând —, sărbătorind, admirând în noi însine operile Tale, și am pătruns până în sufletele noastre și le-am depășit pentru a atinge, acea regiune a rodniciei, care nu dă greș, în care, Tu Dumnezeu, hrănești pe Izrael în veci cu hrana adevărului; acolo, unde viața este înțelepciunea, principiul a tot ce este, a fost, va fi, fără ca vreodată ea să fi fost făcută, căci este așa cum totdeauna a fost, și cum totdeauna va fi. S'au mai bine zis, în ea nici trecut, nici viitor — ci numai a fi din toată eternitatea. — Și pe când vorbeam de această înțelepciune, la care tindeam — am atins în sufletele noastre un moment de un suprem avânt. Și am suspinat apoi, lăsând ținuite acolo, aceste premise ale sufletului, am scoborât la sgomotul zadarnic al buzelor noastre, acolo unde cuvântul cum începe, cum sfârșește, — cât de diferit e de verbul Tău, Doamne, care subsistă prin Sine Insuși, fără ca vreodată să se învechiească și totuși reînnoind totul. Ziceam deci Să ne închipuim o ființă, în care tumultul cărnii tace și imaginile pământului, ale apei, ale aerului și asemeni ale cerurilor; în care chiar sufletul tace și se depășește nemaigândindu-se la sine; în care asemeni visele tac, revelațiile prin

imagini, toată limba, tot semnul, tot ce nu se naște decât pentru a dispărea; da, să ne închipuim totala liniște a tuturor acestor lucruri pentru că celor ce le ascultă, ele le zic: «Nu noi prin noi înșine ne-am făcut, ci cel care exista din toată eternitatea», apoi aceste zicând, tac, pentru că și-au îndreptat urech căireea acel, care le-a creat. Să ne închipuim apoi că acesta singur vorbește, nu prin lucrurile Sale, ci prin El În-suși; că auzim cuvintele Sale, nu prin limba unei ființe în carne, nici prin vocea unui înger nici prin sgomotul nourilor, nici prin enigma unei parabole, dar prin El însuși, pe care atât. Il iubim în toate aceste lucruri și-L auzim fără intermediul lor.

Astfel că'n acest moment, ca într'un sbor ce-am încerca, și ca într'o străfulgerare de gândire — am atinge — eternă înțelepciune neschimbătoare, mai presus de tot și că acest contact se prelungește, că toate celelalte viziuni subalterne pier, că numai aceasta singură încântă pe vizionar, îl absoarbe, îl scufundă în bucurii adânci și ascunse, astfel ca viața veșnică ar semăna acestei fugitive intenții, pentru care noi atât am suspinat, n'ar fi atunci realizarea cuvintelor: «Intră în bucuria Domnului tău?» Și când va fi aceasta? Nu esta așa? «În ziua când toți vom învia, dar fără a fi toți schimbați?»

Traducere de ANDREI T. PAVEL

Prezentări de cărți

Diaconul Ene Braniște, asistent la Facultatea de Teologie din București: **Explicarea Sfintei Liturghii după Nicolae Cabasila**. Buc. (Tip. Cărților Bisericești) 1943; 238 pag. Preț 400 lei.

Se poate spune fără exagerare, că în domeniul studiului Liturgicii, literatura noastră teologică a fost lipsită de specialiști. Cele câteva studii mai răsărite pe cari le avem se prezintă pe un plan nu prea ridicat ca mod de tratare și valoare științifică. Referindu-ne la cele mai bine cunoscute, atât Liturgica lui Mitrofonovici cât și Tezaurul Liturgic al lui Badea Cireșanu tratează chestiunile în mod unilateral, stăruiind mai mult asupra chestiunilor în legătură cu ritualul, neglijând tratarea mai profundă a elementelor fundamentale și esențiale ale Liturgicii.

De câțiva timp, însă, studiul liturgic a început să fie tratat pe alte baze decât cele vechi și privit sub alte aspecte. Ridicarea studiului liturgic pe un plan superior, se datorește Părintelui Profesor Petre Vintilescu titularul catedrei de Liturgică dela

Facultatea de Teologie din București. Studiile sale depășesc cu mult studiile vechi, ca material informativ și documentar și au un caracter speculativ cum n'am întâlnit la autorii anteriori. Fără să neglijeze elementul ritualistic, Părintele P. Vintilescu e preocupat mai mult de studiul doctrinei mistice liturgice ortodoxe așa cum se găsește expusă în comentariile liturgice din epoca patristică și mai ales din epoca bizantină pe cari, cu excepția comentariilor Sf. Simeon Tesaloniceanul traduse în românește, le-am cunoscut în mică măsură, nefiind traduse decât parțial.

Preocupările Părintelui Vintilescu trezesc interesul pentru vechile comori teologice din epoca bizantină. Acest interes este stărnit și în elevii săi. Unul dintre ei, Diaconul Ene Braniște, asistent la Facultatea de Teologie din București ne prezintă prin lucrarea „Explicarea Sfintei Liturghii după Nicolae Cabasila”, cea mai subtilă și profundă interpretare liturgică, a celei mai de seamă personalități teologice bizantine din secolul al XIV-lea.

În introducerea (p. 1—18) autorul enumără erminiile sau comentariile liturgice în Răsărit, până la Nicolae Cabasila, subliniind caracterul specific al fiecăruia, după scopul urmărit, metoda folosită sau felul expunerii.

În partea întâia a lucrării (p. 19—58), schițează biografia lui Nicolae Cabasila, ne introduce în opera lui și se oprește în deosebi asupra erminiei „Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii”.

În partea a doua (p. 59—202), trece la expunerea interpretării liturgice a lui Cabasila' spunând, în rezumat, următoarele: În privința scopului Liturghiei, Cabasila distinge un scop direct sau immanent, care este sfințirea darurilor ce se prefac în Sf. Trup și Sânge și altul indirect sau transcendent, care este sfințirea credincioșilor prin împărtășirea cu Sf. Taine. Astfel, trebuie să distingem de o parte jertfa, care constă în sfințirea darurilor, iar de altă parte taina, prin care se sfințesc credincioșii, împărtășindu-li-se efectele jertfei, sfințirea credincioșilor fiind scopul principal și final al Sfintei Liturghii. Mai departe ne dă explicațiunile lui Cabasila privitoare la materia jertfei euharistice, pâinea și vinul, rațiunea pentru care nu se afierosește întreaga pâine ci numai agnețul, și ne descrie momentele constitutive ale jertfei liturgice, Proscomidia sau pregătirea și punerea înaintea a darurilor, apoi sfințirea darurilor ca moment final. În legătură cu descrierea momentului prefacerii darurilor, aflăm felul cum justifică Cabasila rațiunea și necesitatea epiclesei euharistice din Liturgia ortodoxă. Potrivit mențiunilor întâlnite în erminie, în continuare, autorul ne precizează care este actul de jertfă din Liturghie, trece la chestiunea întreitului sacerdoțiu liturgic: al Mântuitorului, al Sfântului Duh și al preotului, delimitând rolul fiecăruia din acești trei factori cari conlucrează la efectuarea jertfei adusă în Liturghie.

După ce ne-a arătat cum se realizează după Cabasila primul scop al Liturghiei, sfințirea darurilor, autorul ne arată cum

se realizează al doilea scop, adică sfințirea credincioșilor. După Cabasila, sfințirea credincioșilor are un caracter obiectiv, fiind un efect al harului și este condiționată de sfințenia subiectivă a credincioșilor. Privitor la efectele jertfei euharistice cari sunt unirea cu Hristos care are ca efect iertarea păcatelor și dobândirea vieții veșnice, Cabasila argumentează în mod remarcabil participarea la efectele jertfei nu numai a celor vii ci și a celor răposați.

Deasemenen se de remarcat chipul sub care pune Cabasila problema pomenirii sfinților în Liturghie. Pomenirea sfinților nu trebuie înțeleasă ca o mijlocire a Bisericii către Dumnezeu în favoarea lor; pe sfinți îi pomenim ca mijlocitori ai noștri pe lângă Dumnezeu, pe când pe ceilalți adormiți îi pomenim mijlocind pentru ei.

Autorul termină partea a doua a lucrării, tratând despre semnificația simbolico-mistică a rânduelii Sf. Liturghii. Luând pe rând diferitele părți ale rânduelii Sf. Liturghii, autorul ne arată ce sune Cabasila despre semnificația tipică și simbolică a proscomidiei, despre simbolismul Sf. Liturghii până la epiclesă și despre semnificația mistică a ritualului sfintei jertfe.

În partea a treia (p. 203-238), autorul tratează despre influența erminiei lui Cabasila în teologia greacă și latină, în controversele dogmatice interconfesionale asupra jertfei euharistice. În istoria încercărilor de apropiere dintre ortodocși și protestanți, precum și despre valoarea ei pentru zilele noastre, ca izvor pentru studiul doctrinei liturgice ortodoxe.

În acest rezumat n'am putut cuprinde întreaga comoară de învățături liturgice, care este erminia lui Cabasila, desgropată după cinci sute de ani de Părintele Braniște. Cine vrea să se inițieze mai bine în chestiunile legate de Sf. Liturghie, să ia și să cetească lucrarea Părintelui Braniște. Numai atunci ne vom da bine seama cât de puțin am știut și cât de mult am avut de învățat. Și poate că — rog de iertare pentru cuvânt greu — cunoscându-i mai bine importanța și rostul, vom ajunge să slujim Sf. Liturghie cu mai puțină indiferență decât cum am făcut-o adeseori și cu mai multă pietate și frică de Dumnezeu.

Autorul ne înștiințează că are în manuscris traducerea completă a erminiei lui Cabasila, dar, ca să nu spună direct că n'are bani, spune că amână tipărirea pentru alte timpuri. Pentru cine se ocupă cu „afaceri“ ca cele ale Păr. Braniște, sărăcia nu e o rușine ci o consecință. Sunt tot felul de căutători de comori. În ierarhia „afacerilor“ mai mult câștigi dacă crești și vinzi zece porci, decât dacă îți bați capul și-ți mănânci sănătatea pierzându-ți zilele și nopțile ca să traduci din grecește pe Cabasila....

Ce-ar fi dacă am sări fiecare preot cu câte o mie de lei să ajutăm la tipărirea traducerii?

Marin Ștefănescu, profesor universitar: **Filosofia Creștină**. Contribuție la înțelegerea filosofiei. Buc. (Edit. „Universul”) 1943; 347 pag. Prețul 400 lei.

Noțiunea de filosofie creștină este una din chestiunile cele mai discutate în lumea cugetătorilor filosofi și teologi. Puternica spiritualitate a creștinismului, și rolul ce l-a avut în evoluția culturii și civilizației omenirii, a dus la problema raportului dintre filosofie și creștinism. Astfel, s'a pus întrebarea: există o filosofie specific creștină?

S'a răspuns în multe feluri. Unii, interpretând geșit locul din Ep. I către Coloseni (Il. 8), au găsit că filosofia, lucrând cu elementele gândirii pure, raționale, nu se împacă cu creștinismul care lucrează prin credință. Alții au spus că ceea ce ni se pare că ar fi filosofie creștină, nu este în realitate decât vechea filosofie elenă, continuată sub formă creștină de filosofii creștini de cultură greacă din epoca patristică.

Contra acestora, alți gânditori au demonstrat că creștinismul a influențat puternic cugetarea filosofică, lărgind perspectivele rațiunii, care, în imperfecțiunea ei, nu era totdeauna pe urmele binelui și adevărului. Adevărurile despre lume și viață pe cari ni le oferă creștinismul, nu le-am fi putut ajunge numai prin ajutorul rațiunii; le primim prin credință și operăm asupra lor cu rațiunea. Iar în ce privește confundarea filosofiei creștine cu vechea filosofie elenă, dimpotrivă, alți gânditori argumentează că, deși cugetarea creștină este influențată de cugetarea elenă, există între ele mari deosebiri. Creștinismul vine cu elemente noi necunoscute elenismului, iar puținele împrumuturi din filosofia elenă privesc noi sensuri, proprii spiritualității creștine.

O însemnată contribuție la dovedirea unei filosofii strict creștine, ne-o oferă Profesorul Marin Ștefănescu prin lucrarea „Filosofia Creștină”. Prof. Marin Ștefănescu este o persoană bine cunoscută și unanim prețuită atât în lumea filosofilor care a găsit în dânsul un cugetător autentic, cât și în lumea teologilor care a descoperit un luminat îndrumător.

Lucrarea, de profundă cugetare creștină, conține trei capitole.

În capitolul întâiu, autorul se întreabă, principial, ce este filosofia, în ce consistă ea, în ce trebuie să consiste, ce valoare are, etc... toate acestea fără ajutorul cunoștinței și luminii Evangheliei. În capitolul al doilea, autorul face studiul religiei creștine ca element în plus în deslegarea problemelor ce și le pune filosofia. În ultimul capitol, caută să arate cum apare filosofia după cunoștința de aproape a creștinismului.

Studiul fiind prea vast, iar spațiul îngăduit în revistă prea redus, dăm numai acest scurt rezumat. scopul nostru fiind numai acela de a-i face o prezentare.

* * *

Preot Al. N. Constantinescu : Sectologie. Istoricul și combaterea sectelor din România. Buc. (Tip. Cărilor Bisericești) 1943; 178 pag. Prețul 350 lei.

Sectologia Părintelui Al. N. Constantinescu ne este cea mai familiară lucrare de acest fel. Preoții mai tineri am cunoscut-o din seminar, unde ne-a servit ca manual școlar.

În ce privește respingerea obiecțiunilor sectante, autorul întrebuițează aceeași metodă ca și în edițiile precedente: alegerea citatelor numai a celor categorice, cercetarea contextului și folosirea de argumente raționale.

Deasemenea așezarea materialului e aceeași. În prima parte se ocupă cu origina istorică, răspândirea, organizația, doctrina, cultul și combaterea amănunțită a tuturor sectelor raționaliste și mistice din țara noastră. În partea a doua, expune punctele de credință atacate de sectanți, obiecțiunile și combaterea lor.

Constatându-se că pericolul pe care-l prezintă sectele nu este numai religios ci și național, organele de conducere ale Statului s'au convins de necesitatea combaterii lor, nu numai pe teren religios, ci și pe teren social, prin intervenția autorităților de Stat. De aceea, spre a veni în serviciul preoților, autorul publică la sfârșitul lucrării Deciziunea No. 31999 | 939 privitoare la reglementarea asociațiunilor religioase și Decretul Lege No. 927 | 942 de desființarea sectelor.

* * *

Preotul Victor N. Popescu : Sufletul preotului în luptă cu ispitele. Buc. (Tip. Cărilor Bisericești) 1943; 205 pag

Iată o carte unică în felul ei pe care o recomandăm cu toată căldura, îndemnând pe frații preoți să se ispitească cu cetera ei. Ispita, fie că vine dela Dumnezeu, fie că vine dela diavolul, nu scutește pe nimeni în această viață. Nici-un muritor, însă, nu e mai lovit de ispite cum e lovit preotul, „înger în trup” dar într'un trup slab și păcătos. De aceea și Sf. Ioan Hrisostom spune în tratatul său „Despre Preoție” că „sufletul preotului este bătut de mai multe vânturi decât se înalță pe luciul mărilor” (cartea III-a). Ca în orice războiu și diavolul își prețuește victoria după valoarea victimei. Se bucură el de fiecare suflet prins în mreaja lui, dar se bucură și mai mult când reușește să pună ghiara pe căpetenie. Patericul, pe care preoții nu-l mai cetesc, socotindu-l lectură învechită, ne desvăluie toată tactica și toate armele cu cari luptă diavolul împotriva aleșilor lui Dumnezeu. Și-o fi pierdut Patericul actualitatea? Atunci când și-o va pierde diavolul....

Nu vreau să judec pe alții; în ce mă privește, trecând prin cele 21 de capitole ale cărții Păr. Victor Popescu, m'am regăsit

în fiecare din ele. Neînduratul autor nu m'a cruțat deloc. Am simțit cum curăță sgura depe conștiința mea duhovnicească moleșită, alunecoasă și lipsită de intransigență preotească. Dacă are cineva ceva de reproșat împotriva inspirației autorului de a se ocupa cu astfel de intimități, să ia și să cetească cartea Părintelui Victor. Dacă va fi sincer, măcar pe furie, dar tot va a-runca piat'a din mână.

*
*
*

Mihail Urzică: Vestiri Apocaliptice. Buc. 1943; 94 pag. Prețul 140 lei.

Acum trei ani, o altă lucrare a d-lui Mihail Urzică „Minuni și Falsă Minuni“, a picat ca o bombă, deslănțuind o adevărată panică în lumea clericilor și teologilor. În acea lucrare autorul apreciază la lumina științei și credinței cazurile de Teofanie întâmplare în țara noastră, în special cazul dela Maglav, față de care ia o atitudine de opoziție. Lucrarea a stârnit multe controverse. O parte din teologi au susținut concluziile autorului, cari, la altii, au avut răsunet negativ. Ceeace ne părea mai curios era faptul că în ambele tabere se găseau personalități teologice tot una și una, dela cari am fi așteptat un verdict unitar pe temeiul și în spiritul doctrinei creștine ortodoxe care este una și neschimbătoare.

De data aceasta d-l M. Urzică vine cu o lucrare mai puțin îndrăzneată, mai convingătoare și mai edificatoare pentru sufletele credincioșilor. Din grămada faptelor zilnice autorul alege diferite întâmplări neobișnuite, petrecute în cursul ultimilor ani, prin cari se arată mânia lui Dumnezeu pentru păcatele oamenilor. Prin aceeași prismă mistică privește tot felul de cataclisme înfricoșate și semne cerești voite de Dumnezeu: revărsări de ape, cutremure, prăvăliri de pământ, erupții vulcanice, uragane, inundații, foamete, ciumă, războaie apocaliptice, etc. prin cari crede că se împlinesc amenințările profetice din cauza păcatelor în cari s'a afundat omenirea,

În adevăr, multe întâmplări culese de autor cari adeseori trec neobservate, sau sunt tratate cu indiferență fără a le înțelege tâlcul și pătrunde scopul, prin caracterul lor suprafiresc. pot da de gândit chiar celor mai mari sceptici.

Preot Alexandru Z. Ionescu

Cărți și Reviste

O nouă ediție a Sfintei Scripturi

Aflăm cu multă bucurie că din inițiativa lăudabilă, a P. S. Episcop Eugeniu Laiu Suceveanul, delegatul Sf. Sinod cu conducerea Institutului Biblic, în curând va apărea în editura acestui Institut o nouă ediție a Sfintei Scripturi, mult așteptată de popor. (Din Buletinul Institutului Biblic).

* * *

„Misionarul“ Revistă lunară a Eparhiei Chișinăului anul XIV No. 4—6 Aprilie—Iunie 1943, cu un bogat și interesant sumar, de cultură bisericească și misionarism, cronică internă și externă, clișee. Este o revistă ce merită multă atențiune, fiind condusă de secția culturală a Consiliului Eparhial Chișinău, cu binecuvântarea I. P. S. Arhiep. Lt. Efrem, O recomandăm călduros.

„Luminătorul“ Revistă bisericească anul LXXVI August—Septembrie 1943, No. 7—8 apare la Chișinău, în Str. Sfatului Țării No. 11, sub direcția Profesorului universitar C. M. Tomescu, cu un sumar foarte interesant, cuprinzând partea oficială și cea neoficială, articole dogmatice de patrologie, pastorație și misiune creștină, cronică externă și recenzii. E întocmită cu multă pricepere, zel și devotament. O recomandăm preoților cu multă dragoste fiind bine întocmită și de folos.

„Transnistria Creștină“ Revista misiunii bisericești pentru Transnistria. Anul II Nr. 1—2 Ianuarie—Iunie 1943. Apare trimestrial la Odesa Str. Jucovski No. 38, cu binecuvântarea I. P. S. Mitropolit Visarion.

Cuprinde articole, cronică misionară, cărți și reviste.

Este o revistă de documentare teologică și afirmație pastorală în câmpul misiunii creștine. Are aleși și vrednici colaboratori. O recomandăm cu multă dragoste preoților.

Pr. G. G.

Culegeri din ziare

O comemorare semnificativă

Intr'una din zilele lui August a. c. s'au comemorat la Călugăreni 348 de ani dela istorica bătălie după malul Neajlovului și 350 de ani dela venirea ca Domn al Munteniei a lui Mihai Viteazul.

Subsecretariul de Stat al Educației Extrașcolare a organizat o impresionantă manifestație la Călugăreni.

Comemorarea aceasta capătă o deosebită semnificație, prin faptul că figura marelui voevod se proiectează gigantică în istoria noastră prin aceea că a fost primul împlinitor al destinului nostru național. Mihai Viteazul este realizatorul unității noastre românești, iar opera lui politică și militară a constituit primul pas în purtarea luptei totale a românismului. Figura marelui voevod ne fortifică conștiința, ne îndeamnă la luptă până la biruința integrală a dreptății românești și ne impune spiritul luptei și proporțiile puterii de a ne sacrifica. În legea lui Mihai Viteazul, crede Tănărul nostru Suveran și Mareșalul Couducător și lupta de azi o purtăm sub semnul spiritului și al credinței lui Mihai Viteazul. Comemorarea dela Călugăreni ne face să întoarcem paginile istoriei noastre la anul 1600, când Marele Voevod a intrat în Alba Iulia, ca Domn al tuturor Românilor din Dacia.

(Din ziarul «Viața» din 19 | 8 | 1943, Art. Umbra lui Mihai de Șt. Ionescu)

* * *

S'au împlinit 36 de ani dela moartea lui Bogdan Petriceicu Hașdeu

Cu acest prilej aflăm mărturia unui mare Ardelean Iosif Vulcan, despre marele istoric de origină Basarabeană Hașdeu, care în revista „SIEDETOAREA” cu sub titlul „FOAEA POPORULUI ROMÂN” pe care o scotea la Budapesta, Iosif Vulcan, în No. 16 din 1 Septembrie 1879, face un mic studiu biografic al marelui istoric. Hașdeu s'a născut la Hotin la 16 | II | 1836 când Basarabia era crotopită de Ruși din botez s'a numit Tadeu, trecând în România a lepădat botezul muscălesc și s'a numit Bogdan. A învățat la Harcov, a făcut armata într'un regiment de husari, pe timpul războiului din Crimeia, apoi a eșit din armată și s'a mutat la Cahul în Basarabia, unde l-a apucat pacea dela Paris, când se redete României o parte din Basarabia și Hașdeu care se afla în aceea parte, deveni cetățean român. Muscalii din răsbunare l-au desmoștenit din drepturile sale.

La Cahul fu numit judecător de Tribunal, mai târziu se mută la Iași, unde începu o gazetă și fu numit profesor și bibliotecar, stare în care nu stătu mult căci dușmanii îi luară pâinea dela gură. Într'o vreme a ajuns într'o așa mare sărăcie, încât mai multe luni în șir se hrănea toată ziua cu o bucățică de pâine și o bucățică de brânză. Dar în urmă poetul Alexandri și Ministrul Odobescu îi ușurară soarta dându-i o slujbă cu plată bunișoară. În 1864, se însură cu domnișoara Iulia Făliciu, româncă dela Roșia Abrudului, al căruia frate pierise la 1848, în lupta cu Ungurii, bătându-se la Vinițiu, sub steagurile lui Popa Balint, un Basarabean și o Abrudeancă, cununați în București. Insurat, Hașdeu începu să lucreze cu sârguință și mai mare, iar la 1867, fu ales deputat. Călători apoi de mai multe ori prin Ardeal, precum și prin alte țări, unde adună date pentru cartea sa istoria românilor. A scris

foarte mult, dar mai cu seamă a scris poezii, drame, istorie, scurtați de limbă, a compus gazete, a scris multe articole de politică și științe, dar lucrarea lui de frunte este *Istoria Critică a Românilor* din care însă până la data când Iosif Vulcan publică acest mic studiu biografic, nu apăruse decât cartea primă.

„Din ziarul „Curentul“ Art. I. Vulcan despre B. P. Hașdeu în 1879 de A. Pom. 16 | 8 | 943).

* * *

42.000 de preoți asasinați de bolșevici Cea mai crudă persecuție a creștinismului

In ziarul „Curentul“ din 9 Septembrie 1942, citim: „Stockholm ? (Rador). Corespondentul Agenției D. N. B. transmite:

„In legătură cu înființarea proiectaia de Stalin a unui „Sfânt Sinod“ la Moscova, ziarul Helsingbors Dagbladet reamintește că guvernul sovietic a dus cea mai crudă și cea mai grea persecuție împotriva bolșevismului.

Ziarul constată că până în 1940 au fost asasinați 42.000 de preoți, în cea mai mare parte într'un mod bestial.

Propaganda ateistă, făcută în Rusia Sovietică, a fost îndreptată în primul rând împotriva Dumnezeului creștinilor,

Dumnezeul care a scăpat însă de persecuții — constată ziarul — a fost Iehova, deoarece campania ateistă era dusă de evrei.

Pr. G. G

Cronica Eparhială

21 August 1942

Prea Sfințitul Episcop Locotenent Eugeniu, a vizitat cantina căminului muncitorilor din portul Constanța la masa de prânz, binecuvântând și împărțind muncitorilor cărți, broșuri religioase și icoane. Le-a dat sfaturi ca un tată fiilor săi și i-a îndemnat la muncă stăruitoare și sârguitoare pentru înflorirea patriei și biruința dreptății românești.

Peste tot a sfătuit pe muncitori la supunere și ascultare față de mai marii lor, legi, Rege, Conducător și Guvern.

Toți muncitorii au manifestat față de Prea Sfințitul Episcop sentimentele lor de fiască supunere și ascultare.

22 August 1943

Prea Sfințitul Episcop Locotenent Eugeniu, a făcut în ziua de 22 August reasfințirea Bisericii „Sf. Ioan“ din Călărași—Ialomița, ctitorie a defunctului Alexe Popescu căreia i s'a spălat pictura, i s'a vopsit tot mobilierul intern, a fost văruiată și i s'a ridicat crucea dela turla cea mică, cu cheltuiala episcopiei testamentare, care administrează averea defunctului, conform testamentului.

Prea Sfinția Sa a oficiat sf. Liturghie înconjurat de un sobor de preoți, însoțit fiind de: P. C. referent al secției culturale, P. C. Revizor eparhial și P. C. Părinte Protosreu al circ. I Călărași; de față au fost D-l Prefect al județului Ialomița, D-l Primar al orașului Călărași; D-l Director al Căminului Cultural Județean, D-l ajutor de primar al orașului Călărași, precum și un mare număr de credincioși.

Răspunsurile la sf. Liturghie au fost date de corul „Melodia“.

După terminarea slujbei divine P. C. paroh Sofie Popescu a dat raportul P. S. Episcop despre starea parohiei, după acea preotul Gh. Georgescu epitrop și executor testamentar al episcopiei Alexe Popescu a dat raportul asupra lucrării efectuate, scoțând în evidență munca și stăruința epitropilor de a îngriji întru totul de înfrumusețarea acestei Biserici.

Intr-o cuvântare însuflețită P. S. Episcop a răspuns vorbitorilor, aducând mulțumiri epitropilor de lucrul făcut și îndrumând pe credincioși să urmeze pilda de muncă și onestitate a ctitorului Alexe Popescu, care și-a dat toată averea sa pentru zidirea a trei biserici, în Marcuș—Transilvania, Crunți și Călărași—Ialomița. A arătat credincioșilor că dacă după cuvântul Sf. Evanghelit vor avea credință cât un grâu de muștar vor muta și munții. Această credință a însuflețit inima ctitorului Alexe Popescu. După aceasta P. S. Episcop a împărțit credincioșilor personal anafora, mângâind copiii și binecuvântând poporul.

Agapa a fost oferită de epitropie în casele preotului Gh. Georgescu.

23 24 August 1943

P. S. Episcop Locotenent Eugeniu însoțit de D-l Prefect al jud. Ialomița și Protoiereul circ. I Călărași a vizitat mai multe parohii din sudul și centrul jud. Ialomița, spre a constata la fața locului lucrarea și atitudinea morală și disciplinară a preoților în vremurile de acum; îndrumând pe preoți pentru îndreptarea lipsurilor și îndemnându-i la munca activă și rodnică în via Domnului.

Pretundinteni P. S. Sa a cercetat nevoile sufletești ale credincioșilor, a trasat drumurile noi de misionarism și de ridicare a vieții religioase, pentru întărirea rezistenței naționale și consolidarea creștină.

La Prefectura județului a avut loc o conferință cu domnii Colonel Leonida Popescu, prefectul județului și Eugen Cialic primarul orașului Călărași, cu care ocazie s'a stabilit programul de lucru religios.

P.Gh. Gr.

Mișcare în clerul Eparhiei Constanța

I. Demisii

1. Preot Constantin Coadă, din postul de Consilier Referent, Secția Culturală, din Cancelaria Sf. Episcopii Constanța pe data de 1 August 1943.

2. Preot Stelian Popescu, din postul de protoiereu al circ. I Constanța, pe data de 1 August 1943.

II. Numiri

1. Preot Gheorghe Gr. Georgescu, ajutător la parohia Sf. Ioan—Călărași, jud. Ialomița, în postul de Consilier Referent, Secția Culturală, din Cancelaria Sf. Episcopii Constanța, pe data de 1 August 1943.

2. Preot Ioan Iacob, parohul parohiei Sf. Dumitru Constanța, în postul de protoiereu al circ. I Constanța, pe data de 1 August 1943.

3. Preot Nicolae Mateescu, parohul parohiei Iazu, jud. Ialomița, în postul de protoiereu al circ. II Fetești, jud. Ialomița, pe data de 1 August 1943, în locul P. C. Preot Virgil Andreșcu, transferat ca preot la parohia Adormirea I din orașul Constanța.

4. D-l Vasile Apostolache în postul de impiegat cu 3 gradații, pe data de 1 Septembrie 1943.

5. D-l Teodor Ștefan în postul de impiegat, pe data de 1 Septembrie 1943.

6. D-ra Elisabeta Barbu în postul de impiegată pe data de 1 Septembrie 1943.

III. Avansări

1. D-lui Nicolae St. Trifan, șef de birou cu 2 gradații, i se acordă a treia gradație de vechime pe data de 1 Septembrie 1943.

2. Preotul Ion Popescu, subșef de birou cu trei gradații, se avansează în gradul de șef de birou pe data de 1 Septembrie 1943.

D-nei Victoria Salcovici, subșefă de birou cu o gradație, i se acordă a doua gradație de vechime pe data de 1 Septembrie 1943.

4. D-na Georgeta I. Popa, impiegată, se definitivează în post și i se acordă și o gradație de vechime pe data de 1 Septembrie 1943.

5. D-na Zenobia V. Popa, dactilografă, se definitivează în post și i se acordă și o gradație de vechime pe data de 1 Septembrie 1943.

Transferări

Preoți

1. Preot Emil Opreșan dela parohia Ostrov, jud. Constanța, în postul de preot, vacant dela parohia Cernavoda, acelaș județ, pe data de 1 Septembrie 1943.

2. Preot Radu Popescu dela parohia Satu Nou, jud. Constanța, în postul de paroh dela parohia Peștera, acelaș județ, pe data de 1 Septembrie 1943.

3. Preot Dumitru Petcu dela parohia Negureni, jud. Constanța, în postul de paroh al parohiei Tonea jud. Ialomița pe data de 1 Septembrie 1943.

Cântăreți

1. D-l Iorgu Rusen dela parohia Făcăeni, jud. Ialomița, la Catedrala Sf. Episcopii Coostanța, pe data de 1 Septembrie 1943.

2. D-l Ion Măneacă dela Parohia Canlia, jud. Constața, la parohia Adormirea II-a orașul Constanța pe data de 1 Septembrie 1943.

Numiri

1. D-l Albu M. Dumitru în postul de cântăreț dela parohia Platonești, jud. Ialomița, pe data de 1 Septembrie 1943.

2. D-l Ion Iugănaru în postul de cântăreț dela parohia To-praisar, jud. Constanța, pe data de 1 Septembrie 1943.

3. D-l Mihalache Mirea, în postul de cântăreț dela parohia Slobozia, jud. Ialomița pe data de 1 Septembrie 1943.

4. D-l Ioan I. Precup, în postul de cântăreț dela parohia Ioan Corvin, jud. Constanța, pe data de 1 Septembrie 1943.

5. D-l Ioan N. Saru, în postul de cântăreț dela parohia Ferdinand I jud. Ialomița, pe data de 1 Septembrie 1943.

Posturi vacante

Parohii vacante

1. Parohia Făcăeni, jud. Ialomița, pe data de 15 Iulie a. c. prin transferarea titularului.

2. Parohia Seimeni II, jud. Constanța, nou înființată pe data de 1 Iulie a. c. prin decizia Onor. Minister al Cultelor Nr. 33691 | 1943.

3. Parohia Lanurile, jud. Constanța, nou înființată, prin decizia Onor. Minister al Cultelor Nr. 44644 | 1943.

Posturi de preoți

1. Un post de preot la parohia Ostrov, jud. Constanța pe data de 1 Sept. a. c. prin transferarea titularului.

2. Un post de preot ajutor la parohia Mihail Kogălniceanu, jud. Ialomița, nou înființat pe data de 1 Septembrie 1943. prin decizia Onor. Minister al Cultelor Nr. 44644 | 1943.

Posturi de diaconi

1. Un post de diacon la parohia Sf. Nicolae I Constanța, pe data de 1 Septembrie a. c., prin transferarea titularului.

2. Un post de diacon la parohia Sf. Impărați din Călărași, nou înființat pe data de 1 Septembrie a. c. prin decizia Onor. Minister al Cultelor Nr. 44644 | 1943.

Decese

Diaconul Al. Dobrescu, pensionar, dela Biserica Sf. Nicolae din Călărași și fost profesor de liceu, a încetat din viață în ziua de 8 August a. c. și a fost înmormântat în ziua de 11 August în cimitirul din Călărași-Ialomița.

CIRCULARI

Cantina Eparhială

Intregului cler din Eparhia Constanța

După cum cunoașteți, anul trecut s'a înființat o cantină școlară care s'a întreținut cu concursul preoților din Eparhie, și a credincioșilor donatori, hrănind zilnic 90 de elevi de școală, orfani și săraci, dela 14 Ianuarie până la 1 Iulie a. c.

Această cantină, care este opera exclusivă a Bisericii, trebuie să aibe continuitate și stabilitate, având în vedere că în curând va începe și anul școlar 1943 | 1944 și trebuie să ne în-

grijim de hrana copiilor. Toți Cucernicii Preoți din Eparhie sunt poștiți de pe acuma să înceapă să strângă, dela enoriașii din parohii, alimente și bani pentru această cantină.

Cucernicii Preoți din județul Ialomița și din punctele îndepărtate ale județului Constanța, din cauza greutatea de transport pe căile ferate a alimentelor, vor valorifica și transforma în bani alimentele și vor depune sumele Sfintei Episcopii, pentru cantină.

Cucernicii Preoți din apropierea orașului Constanța vor depune alimentele ce vor strânge la cantina Sfintei Episcopii unde le vor transporta cu mijloacele ce au la îndemână, iar sumele de bani se vor depune la administratorul cantinei. Prea C. Protoierei vor raporta lunar situația exactă pe parohii, trimițând tablouri în dublu exemplar de colectarea alimentelor, valorificarea și transformarea lor în bani cum și de sumele primite dela credincioși.

Episcop-Locotenent,

(ss) † EUGENIU

Consilier Referent,

Pr. Gh. Georgescu

Copie după adresa Onor. Minister al Culturii Naționale și al Cultelor No. 35.231 din 28 August 1943 către Sf. Episcopie Constanța înreg. sub No. 5401 din 30 August 1943.

În aceste vremuri grele, interesul Statului cerând, mai mult ca oricând unitatea sufletească a cetățenilor săi, trebuie cu toate puterile, să luptăm pentru reconvertirea foștilor sectanți la religia strămoșească, purtând deosebită grijă de tineret, care este viitorul neamului.

Pentru aceasta vă rugăm să binevoiți a lua toate măsurile, ca organele în subordine să activeze în acest sens.

Tot în acest scop, s'a dat ordin Suinspectoratelor pregătirii premilitare și extra școlare, să se pună în acord cu Protoiereii județelor respective, pentru a stabili activitatea ce trebuie desfășurată pentru readucerea sectanților la credința strămoșească.

p. Ministru,

Secretar General,

(ss) **Prof. Aurel Popa**

Director,

(ss) **Indescifrabil**

Școala Eparhială de Cântăreți

Intrucât în războiul Sfânt, pentru Cruce și desrobirea neamului, Biserica și-a dat tributul de sânge al slujitorilor ei preoți și cântăreți, și având în vedere că în Eparhia noastră, sunt multe posturi vacante de cântăreți bisericești, toți Cucernicii preoți au datoria de a îndruma,—chiar din cursul primar—pe tinerii, care au auz muzical, dragoste de Sf. Biserică, evlavie și râvnă ca să urmeze școala eparhială de cântăreți, care în prezent este în orașul Medgidia județul Constanța.

Această școală pregătește pe bunii cântăreți ai Sîntei noastre Biserici, Cuc. Preoți, mai ales ale căror parohii sunt lipsite de cântăreți au obligațiunea de a determina pe părinții absolvenților de curs primar, care au auz muzical, dragoste de Sf. Biserică și înclinațiuni spre cele religioase; să-și trimită copiii la școala eparhială de cântăreți din Medgidia. Parohia singură își poate susține la școală elementele bune, pentru a avea cântăreți destoinici și desăvârșiți.

Avantajile pentru cei care urmează această școală sunt :

Printr'un curs de 4 ani, spre deosebire de celelalte școli, care cer un număr de ani de studii mai mare, li se pregătește o carieră sigură.

După terminarea școlii, chiar înainte de satisfacerea serviciului militar, absolvenții sunt numiți în posturi imediat cu salariu.

Cântăreții, absolvenți ai școalei eparhiale, au dreptul la salariu de Stat, sesie parohială și venituri dela serviciile din parohie.

Taxele de școală și întreținere sunt mult mai reduse, față de alte școli de Stat.

Doritorii a urma școala pot trimite cererile pentru concurs la școala eparhială din orașul Medgidia județul Constanța, însoțite pe lângă actele cerute de regulament și de o adeverință eliberată de Preotul-Paroh că doritorul a intra în această școală are auz muzical și o bună purtare.

Episcop-Locotenent,

(ss) † EUGENIU

Consilier Referent,

Pr. Gh. Georgescu

Cronica Externă

Melitopol

Cu prilejul împlinirii a doi ani de războiu împotriva Rusiei Sovietice, episcopul Serafim al eparhiei Melitopolului a adresat — la 22 Iunie 1943 — o pastorală credincioșilor săi,

în care a subliniat importanța datei de 22 Iunie 1941, dată care marchează începutul unei lupte împotriva comuniștilor, cari mai mult de 20 ani s'au ridicat împotriva omului, a creștinului și a lui Dumnezeu. „Lumina și adevărul au venit din Apus în Răsărit, pentru ca să distrugă minciuna, violența lui Stalin și să elibereze popoarele Rusiei“. Exprimându-și recunoștința față de poporul german și de conducătorul lui, își îndeamnă credincioșii să ajute pe „cavalerii adevărului“ ca să învingă pe dușman „pentru ca după războiu să-și organizeze patria în unire culturală cu noua Europă“.

(„Golos Krâma“ An. III, Nr. 74, Simferopol, 22 Iunie 1943).

Smolensk

La 1 Iunie a. c., conducerea eparhială locală a deschis cursuri pentru pregătirea clerului.

Sunt admiși la cursuri tineri în vârstă de peste 18 ani și cu nu mai puțin de 7 clase primare.

Cursiștii vor avea, prin grija autorităților locale și a Germanilor, locuință și masă.

— La 12 Mai, în orașul Smolensk a avut loc I-ul Congres al clerului eparhiilor: Smolensk, Briansk, Moghilev și Polțk-Vitebsk, convocat de Episcopul Ștefan. La Congres au participat peste 50 delegați, primarul orașului, precum și reprezentanții Comandamentului german.

Congresul s'a ocupat cu următoarele probleme :

Reorganizarea vieții bisericești în teritoriile eliberate de sub stăpânirea bolșevică, organizarea unor cursuri pastorale, introducerea predării învățământului religios în școli și educația tineretului.

(„Novâi Puti“, Nr. 43, 45 și 39. Smolensk 1943).

Wilno

În anul acesta s'a înființat în orașul Wilno un seminar. Comisariatul General din Kovno a creiat 20 de burse lunare pentru elevii săraci.

(„Severnoe Slovo“ Nr. 65 | 1943, Revel.)

Kalinin și religia

Președintele U. R. S. S., Kalinin, a ținut o cuvântare adresată grupului de propagandiști de pe front, în care i-a invitat să fie răbdători în ceea ce privește soldații care manifestă sentimente religioase.

Extrase din cuvântarea lui Kalinin au fost publicate în ultimul număr al revistei comuniste „Sputnik Aghitatoră“.

Kalinin constată, că în rândurile luptătorilor, și în special pentru cei mai vârstnici, se găsesc credincioși care poartă cruci

pe piept și care-și fac obișnuitele rugăciuni, cu care prilej cei tineri râd adesea de ei.

„Noi — afirmă Kalinin — nu trebuie totuși să uităm, că nu persecutăm pe nimeni pentru religia lui“ ceea ce desigur constituie o insinuare, fiindcă se cunosc prea bine persecuțiile pe care le-au îndurat credincioșii din Rusia Sovietică.

Repetând lozinca lui Lenin, că „religia este opium pentru popor“, Kalinin continuă:

„Noi considerăm religia ca o prejudecată mincinoasă și luptăm împotriva ei prin reeducare“.

Ca atare, timp de 25 de ani, atitudinea comuniștilor față de religie nu s'a schimbat nici cu o iotă.

„Însă cum o bună parte a populației Rusiei Sovietice se află sub stăpânirea religiei și cum mulți oameni sunt adânc religioși, noi nu putem lupta împotriva ei prin derâdere.

Este adevărat, că dacă oarecari tineri găsesc o satisfacție în acest fel de derâderi, aceasta nu constituie ceva grozav.

Totuși, noi nu trebuie să considerăm aceste derâderi ca atare“.

Zigzagurile amănunțite de capete ale „liniei generale“ sovietice nu sunt altceva decât o dialectică stalinistă, ca și cameleonizarea bolșevică, prin „descoperirea patriei“ lui Stalin, ca reînvierea umbrelor lui Alexandru Nevski, Savorov și Kutuzov, ca slujbele făcute pentru victoria Armatei Roșii, ca desființarea instituției politrucilor și a comisarilor și ca desființarea Kominternului.

Cuvântarea lui Kalinin este o nouă dovadă a jocului bolșevicilor cu religia și a înțelegerii tragediei care se petrece dincolo de linia frontului.

A lua o atitudine față de soldații credincioși de pe front, însemna slăbirea puterii vii a Armatei.

Când naționalismul și religia vor înceta de a mai juca un rol folositor pentru bolșevici, atunci milioane de ruși vor pieri pentru că au crezut în sinceritatea conducătorilor. Fraza lui Kalinin, că „o bună parte a populației Rusiei Sovietice se află sub stăpânirea religiei...“, constituie un argument puternic pentru a arăta că 25 de ani de teroare și persecuție religioasă nu a putut smulge din sufletul poporului „prejudecățile religioase“ — credința vie.

Afirmația „noi nu persecutăm pe nimeni pentru convingerile lui religioase“ este o minciună sfruntată, pe care o atestă cifrele astronomice de uciși și trimiși în surghiun pentru credința lor religioasă. Pentru bolșevici, religia a fost și va rămâne opium pentru popor, iar existența bolșevismului un „ateism militant“, după cum a afirmat însăși Lenin.

Jocul religios al bolșevicilor nu constituie decât propagandă.

Oricum, declarațiile lui Kalinin pline de fățarnicie consti-

tue o dovadă, că pe frontul intera bolșevicii trec printr'o criză acută.

(„Novoe Slovo“, Berlin, No. 50 | 1943).

Guvernământul General

La Varșovia a fost înființat un Seminar, prin grija autorităților germane și cu binecuvântarea I. P. S. Mitropolit Dionisie, șeful Bisericii Ortodoxe al Guvernământului General.

Deocamdată s'au înființat numai cinci clase. Elevii au la dispoziție un internat în care orfanii și cei lipsiți de mijloace se bucură de burse și semi-burse. Deasemenea, Seminarul, are o capelă în care elevii vor face practică religioasă în timpul studiilor.

Cursurile vor începe la 1 Septembrie a. c. Școala aceasta este bine venită față de lipsa preoților.

(„Nove slove“, Berlin No. 57, Iulie 1943).

V. DUDU

RUSIA SOVIETICĂ. Printre cele mai de seamă înșelătorii sovietice este și pretinsa toleranță religioasă în U.R.S.S., când în realitate domnește acolo cel mai feroce ateism alături de cea mai înverșunată persecuție împotriva preoților creștini și a credincioșilor lor.

Publicația cu cei mai mulți cititori din lume este astăzi „Ateul“, buletinul „Uniunii celor fără Dumnezeu“, care apare la Moscova și are ca scop combaterea religiei, a credinței în divinitate sub orice formă s'ar prezenta aceasta. Buletinul este citit de 15 milioane ruși, cari caută, prin abonarea lor la acest faimos buletin, o garanție împotriva glonțului de revolver în ceașă.

În afară de acest buletin și a numeroase ediții provinciale, Uniunea celor fără Dumnezeu a creiat 50 muzee antireligioase pe care le-a instalat în biserici prădate de toate obiectele și podcabele religioase.

Cu toate acestea însă radio-ul Moscova declară mereu libertatea cultelor în întreaga Rusie!

Mănăstirile au fost închise și averile lor confiscate; clerul, dela simplul preot la mitropolit, a fost proscris, exilat și asasinat.

Din toată ierarhia ortodoxă n'au mai supraviețuit decât trei mitropoliți: Serghie la Moscova, Nicolae la Chiev și Alexandru la Leningrad, precum și 12 episcopi. Din 43.000 parohii, 40.000 au fost dislocate, iar celelalte au dispărut din lipsa preoților slujitori.

Participarea la slujbele religioase era și este mereu considerată ca suspectă și deci condamnabilă încât părin-

ții cari se ocupau de educația religioasă a copiilor erau trimiși în judecată și condamnați.

Concepția despre familie și căsătorie a rămas rudimentară de oarece îndrumarea tineretului către materialism a făcut ca noua generație să se scalde într-o imoralitate groaznică.

Când germanii au ocupat teritoriile din Răsărit și au restabilit libertatea cultului, Sovietele au schimbat tactica în scop de propagandă. Vechile icoane au reapărut și au luat locul portretelor fruntașilor comuniști. Kremlinul a ordonat chiar rugăciuni publice la care poporul a alergat în masă.

Foarte curioasă este apariția lucrării *Adevărul asupra religiei în Rusia*, o carte de lux, în care autorul este obligat s'admită că din 1454 biserici ortodoxe pe care le avea Moscova altă dată, numai 25 mai sunt astăzi în ființă, deși acestea nu funcționează.

* * *

ITALIA. Ziarul catolic „*Italia*“, sub titlul „Sf. Scaun și Sovietele“, publică o declarație în care sunt respinse svonurile comuniste privitor la posibilitatea unui concordat între Vatican și Uniunea Sovietelor.

Aceste svonuri nu pot părea plauzibile decât aceloră cari au o idee cu totul vagă despre ceea ce înseamnă bolșevismul și creștinismul. În realitate Stalin n'a renunțat la principiile doctrinare comuniste și la materialismul marxist. Stalin și colaboratorii săi nu se vor împăca nici odată cu creștinismul și, în special, cu principiul religios.

Ar fi, de altfel, naiv să s'aștepte ca biserica romano-catolică să ia, din motive politice, inițiativa unei „roconcilieri imposibile“. Declarația se termină cu următoarele cuvinte: „Tratatul între Sf. Scaun și Uniunea Sovietelor se refereau la posibilitatea unor informațiuni asupra prizonierilor de războiu, dar toate încercările și rugămintele stăruitoare în acest sens n'au adus la obținerea rezultatului urmărit“.

* * *

SUEDIA. Ziarul „*Dagens Posten*“ s'adresat clerului suedez pentru a cunoaște dacă împărtășește concepția realistă a bisericii anglicane cu privire la atacurile aeriene împotriva populației civile.

Ziarul a putut constata că niciun singur cleric, din Stockholm nu s'a alăturat felului de-a vedea al bisericii anglicane.

Cunoscutul pastor Iohan Hoff din Stockholm regretă că bisericile permit, prea adesea ori, ca atitudinea lor să le fie dictată de stat.

* * *

PORTUGALIA. Ziarul naționalist portughez *Alerta* anunță date importante asupra persecuției religioase în Uniunea Sovietică, date extrase din publicațiuni oficiale sovietice. Astfel, la începutul anului 1940, în toată Uniunea existau 95.477 celule ale Asociației Ateilor, la începutul lui 1941, cifra s'a ridicat la 115.577. Numărul membrilor acestei ligi era de 2.299.036 la începutul anului 1940 și de 3.450.182 un an mai târziu. Au fost organizate 239.000 întruniri la care au participat 11 milioane de persoane.

În plus, din 1928—au fost publicate 1832 cărți antireligioase, cu un tiraj de 140 milioane de exemplare.

* * *

FRANȚA. Cu privire la știrea că Stalin a decorat pe arhiepiscopul de Canterbury cu ordinul „Lenin“, ziarul „Le Matin“ scrie:

„Dacă această distincție ar părea stranie și ar încomoda pe arhiepiscop, acest prinț al bisericii ar putea atunci s'o doneze uneia din numeroasele capele unde se află îngropate călugărițele ucise de bolșevici, dacă nu cumva ar dori s'o depună pe eventualul monument al victimelor dela Katin“.

* * *

BULGARIA. Cu ocazia vizitelor reciproce făcute de profesorii de teologie Ștefan Zancof în România și Șerban Ionescu în Bulgaria, s'a hotărât la Sofia întrunirea unei ședințe, între reprezentanții bisericii ortodoxe române și bulgare, într-o mănăstire din Bucovina.

* * *

GRECIA. Conducătorul suprem al administrației republicii mănăstirești din Muntele Athos, cu cele 20 mănăstiri mari în care trăiesc peste 3200 călugări, mulțumește autorităților de ocupație germane pentru protecția pe care au acordat-o vechilor drepturi recunoscute ale sf. comunități monahale.

Totodată declară că urmărește cu emoție lupta eroică dusă de trupele germane și aliate pentru eliberarea Rusiei de bolșevismul ateu.

Pretutindeni unde se ivesc trupele germane renaște viața religioasă și clopetele bisericilor răsună din nou.

Germanii și aliații lor apără Occidentul împotriva celor fără Dumnezeu.

Comunitatea sfântă a muntelui Athos își pune încrederea în victoria Reichului și aliaților lui și roagă Cerul să binecuvinteze armatele victorioase ale Fuehrelui.

* * *

TURCIA. *Guvernul turc a dizolvat asociația evreiască «Uniunea culturii» ce avea drept scop vânzarea de obiecte pentru celebrarea cultului mozaic.*

* * *

CETATEA VATICANULUI. Cu prilejul primirii membrilor Sf. Colegiu al cardinalilor Papa Pius XII a rostit un discurs spunând între altele:

„Inalta noastră misiune ne impune s'apărăm și să salvăm moștenirea spirituală a sfinților și luminaților noștri predecesori și să denunțăm cu hotărâre, dar și cu iubire, greșelile cari stau la rădăcina atâtor nenorociri, pentru ca oamenii să se ferească de ele și să reintre pe calea mântuirii. Glasul nostru este glasul santinelei neadormite pusă de Dumnezeu să apere familia umană.

În ajunul uriașului conflict, glasul nostru a fost strigătul izbucnit dintr'o inimă părintească îngrozită și sfâșiată de vedea catastrofei iminente. Dar acest strigăt se inspira dintr'o mare iubire pentru toate popoarele fără nici o deosebire, din iubirea lui Hristos care învinge totul și care ne îndeamnă și ne înflăcărează.

Papa și-a ncheiat discursul urând venirea unei lumi noi, în care toate națiunile, vindecate de rănilor deschise prin violență, vor merge într'o armonie desăvârșită pe calea binelui.

* * *

ANGLIA. Revista „New Leader“ adresează aspre critici arhiepiscopului Garbett din York, care a avut curajul să se declare partizan al bombardamentelor aliaților.

Revista scrie că-i deajuns să se dea răspunsul arhiepiscopului că niciun om care a citit Noul Testament n'ar

putea să creadă că Intemeietorul creștinismului ar fi aprobat „această recentă achiziție a civilizației moderne“, care sunt bombardamentele aeriene ale aliaților.

Revista săptămânală „Sphere“ critică pe un alt print al bisericii engleze, pe episcopul Wilson din Chelmsford, care a trimis un mesajiu „creștinilor din Rusia“ și în care declară: „Colaborarea dintre aliați și Soviete este garanția unui viitor fericit al lumii“. Mesagiul se termină prin urări de fericire pentru Uniunea Sovietică și pentru „marele șef Stalin“.

Cine s'ar fi gândit la asemenea lucruri în 1919?, se întreabă revista.

* * *

SUEDIA. Corespondentul ziarului suedez «Afton-bladet» la Moscova transmite următoarele: «Toate ziarele sovietice publică proclamația guvernului sovietic prin care se ia poziție fățișă împotriva catolicismului».

«În această proclamație a «Asociației celor fără Dumnezeu», împotriva celui mai temut dușman al poporului rus care-i Vaticanul, se ilustrează, perfect de bine, campania dusă de conducătorii propagandei engleze și nord-americane, după care Rusia este o Națiune apărătoare a religiei și că guvernul sovietic n'ar fi luat niciodată vreo măsură ce-ar fi dus la înnăbușirea religiei din Rusia și, cu atât mai puțin, în teritoriile ocupate temporar».

Nu se miră, câtuși de puțin, străduința propagandei anglo-americane ce caută să prezinte pe bolșevici drept apărători ai religiei și protectori ai națiunilor mici. Sentimentele religioase ale rușilor au fost date pe față cu prilejul ocupării Țărilor Baltice și celor două provincii ale României; Basarabia și Bucovina.

Distrugerea bisericilor și masacrarea preoților sunt cea mai evidentă mărturie și, în același timp, cea mai bună replică dată propagandei anglo-americane.

Icon. Corneliu M. Grumăzescu-Birlad

Numai la țară ferii copii de bombardamente

Se recomandă pentru bibliotecile personale și cele parohiale, următoarele cărți :

1. „Două altare“, — Credință și cultură — de Dr. I. Lancrănjan, asist. Universitar, Inspector G-ral la Culte, 1943 Buc. Tip. Cărt. Bis. Pag. 216 lei 300.
2. „Cazania“, 1643. Varlaam Mitrop. Moldovei — Fund. Reg. pentru literatură și artă 1943. Pag. 506 lei 500.
3. „Filosofia Creștină“ contribuții la înțelegerea Filosofiei de Profesor Universitar Marin Ștefănescu, Edit. Univ. Buc. 1943 Pag. 347 lei 400.
4. „Naționalism Biblic“, de Preotul Ioan D. Roman — Licențiat în Teologie și Filosofie. 1942 Craiova Tip. Sf. Mitrop. a Olteniei Pag. 211 lei 190.
5. „Explicarea Sf. Liturghii“, după Nic. Cabasila—de Diac. Ene Braniște asist. la Fac. Teologie din Buc. 1943 Tip. Cărt. Bisericești Pag. 238 lei 400.
6. „Sectologie“ istoricul și combaterea sectelor din România; de Preotul Al. N. Constantinescu—Buc. Tip. Cărt. Bis. 1943 Pag. 168 lei 350.
7. „Sufletul preotului în luptă cu ispitele“, de Preotul Victor N. Popescu Buc. Tip. Cărt. Bisericești. 1943. Pag. 205.
8. „Vestiri Apocaliptice“ de Mihail Urzică. Buc. 1943. Pag. 94 lei 140.

Pt. G. G.

SPRE ȘTIINȚĂ

Schimbul de reviste, trimiteri de articole, abonamente și orice fel de corespondență, se va adresa Revistei «Tomis», la Sfânta Episcopie Constanța. Nu se restituie articolele nepublicate.

ABONAMENTUL :

1 an pentru preoți	300 lei
1 an „ parohii	600 lei
1 an „ cântăreți	250 lei

SFANTA EPISCOPIE – CONSTANTA

Onor
P. C. Sale *Consiliul Central Bisericesc*
Domnului

Parohia *Str. Maria Roseti*
Nr 63.

Comuna *Bucuresti 4*

Județul